

Työpaperi 43/2023

Kuolemaa koskevien asiakirjojen ja tiedonhallinnan esiselvitys

Työryhmä

Esiselvitys perustuu Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiantoon Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle kuolemaan liittyvien asiakirjojen nykytilan kartoittamiseksi, kuolemaan liittyvien asiakirjojen sähköisen hallinnan edellytysten selvittämiseksi sekä ehdotuksen laatimiseksi näiden asiakirjojen sähköisestä tiedonhallinnasta. Esiselvitystä on laadittu ajallisesti rinnan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kokonaisarkkitehtuurin kuvaamisen ja Asiakastietolain voimaan saattamisen kanssa. Samaan aikaan sosiaali- ja terveydenhuollossa siirryttiin Hyvinvointialueisiin perustuvaan hallintoon.

Suuri osa kuolemaan liittyvistä asiakirjoista laaditaan terveydenhuollossa, mutta asiakirjoja ja niiden sisältämiä tietoja käytetään useilla yhteiskunnan sektoreilla. Työn tukemiseksi ja erityisesti tämän monialaisuuden huomioon ottamiseksi Sosiaali- ja terveysministeriö asetti työlle ohjausryhmän, johon kutsuttiin edustajia eri hallinnonaloilta.

Esiselvityksen perusteella ehdotetaan muun muassa, 1) että tieto kuolemasta ilmoitetaan väestötietojärjestelmään suoralla sähköisellä yhteydellä, 2) että potilastietojärjestelmiin luodaan koodistopalvelun mukainen kuolintodistus, joka tallennetaan Kanta-palveluun, 3) että myös oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen yhteydessä laaditut kuolintodistukset tallennetaan Kanta-palveluun ja 3) että kuolintodistus siirretään tarkastettavaksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen Kanta-palvelusta. Näillä muutoksilla olisi pysyviä positiivisia kustannusvaikutuksia, parannettaisiin tietoturva-identiteettivarkauksia estäen sekä saataisiin ajantasaista väestötietoa yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi.

Lukijalle/Esipuhe

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen tuottaminen, hallinta ja tiedonsiirto tapahtuu nykypäivänä lähes yksinomaan sähköisiä sovelluksia ja tietoverkkoja käyttäen. Käsiteltävien tietorakenteiden laatua ja yhtenäisyyttä kehitetään ja valvotaan mm. tietojärjestelmille asetetuilla laatuksilla ja kansallisen koodistopalvelimen avulla. Asiakkaan tai potilaan kuolemaa koskevien asiakirjojen sähköiseen käsittelyyn ja asiakirjojen tiedonhallinnan parantamiseen ei kuitenkaan ole kehitetty digitaalisia välineitä tai yhteistä toimintamallia. Tällä esiselvityksellä kartoitettiin kuolemaan liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakirjojen nykytilaa, selvitettiin edellytyksiä kuolemaa koskevien asiakirjojen sähköiseen käsittelyyn siirtymiseksi sekä laadittiin esitys valtakunnalliseksi toimintamalliksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa asiakkaan tai potilaan kuolema johtaa kuolemantapahtumaa koskeviin kirjauksiin, kuolemasta ilmoittamiseen, kuolemansyyn selvittämistä koskeviin kirjauksiin, vainajan käsittelyä ja säilytystä koskeviin kirjauksiin ja erilaisiin todistuksiin tai tiedonantoihin kuolemasta. Kuolemaan liittyvät tiedot ja kirjausmerkinnät eivät ole enää yksiselitteisesti terveystietoja, vaikka niitä tallennetaan asiakas- ja potilastietojärjestelmiin. Kuolema päättää asiakas- ja hoitosuhteen, ja kuolemaa koskevat merkinnät tehdään viimeisenä ennen asiakirjojen siirtoa arkistoon. Sosiaali- ja terveydenhuollon todistuksia ja ilmoituksia annetaan kuoleman yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisille toimijoille; ja yksityishenkilöille annettavat tiedot saa omainen tai läheinen, ei enää asiakas tai potilas. Asiakirjoja koskeva lainsäädäntökin on osittain erilainen silloin, kun kyseessä on vainaja.

Edellä kuvatut seikat aiheuttavat tilanteen, että kuolemaa koskevat asiakirjat poikkeavat luonteeltaan muista sosiaali- ja terveydenhuollon asiakirjoista. Tarve asiakirjojen sähköiselle tuottamiselle ja tiedonsiirrolle on erityisesti kuolemaa koskevan tiedon saajalla tiedonsiirron ajantasaisuuden ja käsittelyyn liittyvien kustannusten vuoksi, mutta sähköiseen tiedonsiirtoon liittyvä kustannushyöty kohdentuu vahvasti myös tiedon tuottajalle. Tarve myös kuolemaa koskevien asiakirjojen sähköiselle hallinnalle korostuu nykytilanteessa, jossa valtaosa kaikesta asiakirjahallinnasta tapahtuu sähköisesti. Sähköiseen käsittelyyn on olemassa tekninen valmius, mutta ei enää niinkään tulostamiseen, käsin allekirjoittamiseen ja postittamiseen.

Yksi keskeisistä toimijoista kuolemaan liittyvien asiakirjojen käsittelyssä on Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, joka vastaanottaa kaikki lääkärin laatimat kuolintodistukset tarkastettaviksi ja edelleen siirtää ne Tilastokeskukseen. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos laatii itse merkittävän osan kuolintodistuksista ja muista asiakirjoista oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen yhteydessä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on ohjata ja valvoa kuolemansyyn selvitystä. Laitos myös ylläpitää kansallisen koodistopalvelun rakenteita, mukaan lukien kuolintodistuslomakkeisto. Näiden erilaisten roolien pohjalta on syntynyt laaja yhteistyöverkosto kuolemaan liittyvissä viranomaistehtävissä, joka verkosto antaa hyvän pohjan selvittää asiakirjaliikennettä valtakunnallisesti eri toimijoiden kanssa. Tämä esiselvitys on tehty sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta osana kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kokonaisarkkitehtuurin kehittämistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen oman toiminnan kannalta yhtenäiselle sähköiselle ratkaisulle on vahva tilaus, ja toivomme esiselvityksen palvelevan kaikkia aihealueen toimijoita askeleena hyvään ja ajantasaiseen tiedonhallintaan myös kuolemaan liittyvien asiakirjojen kohdalla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen työryhmä:

Oikeuslääkintäyksikkö: Sirkka Goebeler, johtava asiantuntija; Riikka Laitinen, yksikönpäällikkö; Virpi Honkanen, projektisuunnittelija; Aki Eklin, erikoissuunnittelija; Kaisa Vassinen, suunnittelija. Terveydenhuollon tieto ja tiedonhallinta -yksikkö: Tarja Rätty, erityisasiantuntija.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama ohjausryhmä:

Riikka Vuokko (STM), Merituuli Mähkä (STM), Vesa Jormanainen (STM), Anna Sandberg (STM), Jan Magnusson (THL), Toni Suutari (THL), Marjukka Ala-Harja (VM), Jukka Erkkilä (VM), Ari Laukkonen (DVV), Veli-Matti Tukio (DVV), Hanna Kiiskinen (OKM), Harri Palo (Kirkkohallitus), Sanna Heickell (Kirkkohallitus), Mirka Tuominen (Kela), Mia Sundblad (Kela), Airi Pajunen (Tilastokeskus)

Tiivistelmä

Työryhmä. Kuolemaa koskevien asiakirjojen ja tiedonhallinnan esiselvitys. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 43/2023. 61 sivua. Helsinki 2023. ISBN 978-952-408-221-1 (verkkojulkaisu)

Kuolemaa koskevien asiakirjojen ja tiedonhallinnan esiselvitys perustuu Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön toimintasuunnitelmaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (sopimus VN/15347/2022). Kuolemaa koskevat asiakirjat luodaan nykytilanteessa sähköisissä asiakas- ja potilastietojärjestelmissä, mutta suurin osa niistä tulostetaan paperille, allekirjoitetaan käsin, postitetaan ja arkistoidaan paperisena. Näillä asiakirjoilla välitettävä tieto kuitenkin siirretään vastaanottavien tahojen kuten DVV:n, seurakuntien ja Tilastokeskuksen sähköisiin tietojärjestelmiin. Suomessa kuolee vuosittain noin 60 000 ihmistä, ja kaikista kuolemista laaditaan vähintään kolme asiakirjaa: ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään, hautauslupa ja kuolintodistus. Näiden asiakirjojen paperiprosessi on hidas, kallias ja altis virheille.

Esiselvityksellä kartoitettiin kuolemaa koskevien tiedon luomista eri tietojärjestelmissä, tiedon vastaanottajien tarpeita ja näkemyksiä sekä sähköisen tiedonsiirron edellytyksiä, kustannuksia ja vaikutuksia toimitaan. Saatuja tietoja arvioitiin samanaikaisesti muihin kehitysprojekteihin ja lainsäädäntötyöhön nähden.

Esiselvityksen perusteella ehdotetaan, että

- Tieto kuolemasta ilmoitetaan DVV:lle suoraan sähköisellä yhteydellä sosiaali- tai terveydenhuollon asiakas- tai potilastietojärjestelmästä kuoleman toteamisen yhteydessä. DVV:n tulee luoda palvelukannava ilmoitusten täydentämiseksi ja korjaamiseksi. Täydentäminen voi koskea esimerkiksi kuolinpäivää.
- Potilastietojärjestelmiin luodaan asiakastietolaisissa (784/2021) säädetyllä tavalla THL:n koodistopalvelun mukainen kuolintodistus, johon liitetään lääkärin sähköinen allekirjoitus/varmennus. Näin luodut kuolintodistukset tallennetaan Kantaan viimeistään 1.10.2026 alkaen.
- Kuolintodistuslomakkeisto tallennetaan Kantaan erillisinä asiakirjoina: ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään, hautauslupa, kuolintodistus ja ilmoitus kuolemasta Kansaneläkelaitokselle. Näin voidaan rajata siirrettävät tiedot vastaanottajan mukaan.
- Kuolintodistus siirretään Kannasta THL:lle kysely- ja välityspalvelun kautta tarkastettavaksi. THL:n tulee luoda sähköinen prosessi kuolintodistuksen täydennys- ja korjauspyyntöjä varten. Kuolintodistuksia korjattaessa Kantaan tallennetaan viimeisin versio
- On perusteltua, että kuolintodistuksen arkistointi siirretään Tilastokeskuksesta Kantaan siinä vaiheessa, kun kaikki kuolintodistukset tallennetaan sähköisesti Kantaan. Tämä edellyttää lain kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973) muuttamista sekä muutosvaikutusten kartoittamista ja käsittelyä Tilastokeskuksessa ja Kansaneläkelaitoksessa. Mikäli hallituksen esitys uudeksi asiakastietolaksi (STM2022/135) hyväksytään, asiakastietolakiin tulisi tällöin muuttaa maininta kuolintodistuksen alkuperäisyydestä ja säätää säilytysajasta. Kela näkee kuolintodistuksen säilyttämisen siirron perusteltuna, mikäli sille luodaan sekä lailliset että käytännön edellytykset tehtävän toteuttamiseksi.
- On perusteltua, että myös oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen yhteydessä luodut kuolintodistukset tallennetaan Kantaan, jos kuolintodistusten arkistointi siirtyy Kantaan. Asiakastietolakia tulee tarkastella sen osalta, missä roolissa THL voi tallentaa tietoja Kantaan.
- Hautauslupa välitetään hautausmaalle ja krematorioille Kanta-kysely- ja välityspalvelun kautta, jos toimija täyttää palveluun liittymisen järjestelmä- ja tietoturvaedellytykset. Muussa tapauksessa hautauslupa voidaan välittää esimerkiksi suojatulla sähköpostilla.
- Vainajasäilytyksen prosesseja kehitetään toimipaikoissa siten, että vainajan mukana on aina tieto vainajan henkilöllisyydestä, mahdollisten kehonsisäisten sähköisten hoitolaiteiden poistosta ja luvasta hautaamiseen. Sähköisesti luettava koodi on suositeltava tapa liittää tieto arkkuun, jolloin vainajan liikkumista voidaan seurata arkun sulkemisen jälkeen.
- Laki kuolemansyyn selvittämisestä on vanha eikä tunnista terveydenhuollon muuttumista palvelujärjestelmäksi ja tiedonhallinnan muuttumista pääosin sähköiseksi. Kuolemaan liittyvien tietojen saamisesta kuolemansyyn selvittämistä varten tai tietojen luovuttamisesta kuolemansyyn selvittämisestä terveydenhuollon toimijalle potilasturvallisuuden kehittämiseksi tulisi säätää.

Ehdotettujen muutosten avulla voidaan luopua kokonaan paperisten kuolemaa koskevien asiakirjojen käytöstä viranomaistyössä. Muutoksilla on huomattavia pysyviä positiivisia kustannusvaikutuksia asiakirjojen tulostamisen, postittamisen ja tiedon uudelleen kirjaamisen jäädessä pois. Muutokset edellyttävät kuitenkin kertaluonteista asiakastietolakiin perustuvaa tietojärjestelmäkehitystä terveyden- ja sosiaalihuollon järjestelmissä ja viranomaisten tietojärjestelmäkehitystä tiedon vastaanottamiseksi ja säilyttämiseksi sekä sähköisten järjestelmien ylläpitoa. Muutoksilla tavoitellaan kustannushyödyn lisäksi yhtenäistä ja nopeaa tiedonsiirtoa kansalaisten laillisten oikeuksien turvaamiseksi. Muutoksilla nopeutetaan myös väestötason tiedon saamista tilanteissa, joissa yhteiskunnalla voi olla tarve terveysturvallisuutta koskeviin interventioihin.

Avainsanat: kuolintodistus, hautauslupa, väestötieto, asiakastietolaki

Sammandrag

Arbetsgrupp. Kuolemaa koskevien asiakirjojen ja tiedonhallinnan esiselvitys. [Förutredning av handlingar som gäller dödsfall och informationshantering]. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Diskussionsunderlag 43/2023. 61 sidor. Helsingfors 2023. ISBN 978-952-408-221-1 (nätpublikation)

Förutredningen av handlingar och informationshantering som gäller dödsfall grundar sig på social- och hälsovårdsministeriets uppdrag till Institutet för hälsa och välfärd (avtal VN/15347/2022). Handlingarna som gäller dödsfall skapas i nuläget i elektroniska klient- och patientdatasystem men den största delen av dem skrivs ut på papper, undertecknas för hand, postas och arkiveras i pappersform. Den information som förmedlas med dessa handlingar överförs dock till de elektroniska datasystemen som tillhör de mottagande instanserna såsom MDB, församlingarna och Statistikcentralen. I Finland avlider cirka 60 000 personer per år och av alla dödsfall upprättas minst tre handlingar: anmälan om dödsfallet till befolkningsdatasystemet, begravningstillstånd och dödsattest. Pappersprocessen för dessa dokument är långsam, dyr och känslig för fel.

Genom förutredningen kartlades skapandet av information om dödsfall i olika datasystem, mottagarnas behov och synpunkter samt den elektroniska dataöverföringens förutsättningar, kostnader och effekter på verksamheten. Den erhållna informationen utvärderades i förhållande till andra samtida utvecklingsprojekt och lagstiftningsarbete.

På basis av förutredningen föreslås att

- Uppgiften om dödsfall anmäls till MDB via en direkt elektronisk förbindelse från social- eller hälsovårdens klient- eller patientdatasystem i samband med att dödsfallet konstateras. MDB ska skapa en servicekanal för att komplettera och korrigera anmälningarna. Kompletteringen kan gälla till exempel dödsdagen.
- I patientdatasystemen skapas i enlighet med bestämmelserna i kunduppgiftslagen (784/2021) en dödsattest enligt THL:s kodtjänst. Till dödsattesten bifogas läkarens elektroniska signatur/verifiering. Dödsattester som har skapats på detta sätt sparas i Kanta senast från och med 1 oktober 2026.
- Blanketterna för dödsattest sparas i Kanta som separata handlingar: anmälan om dödsfall till befolkningsdatasystemet, begravningstillstånd, dödsattest och anmälan om dödsfall till Folkpensionsanstalten. På så sätt kan man begränsa uppgifterna som ska överföras till mottagaren.
- Dödsattesten överförs från Kanta till THL för granskning via informationsförmedlings- och förfrågningsservice. THL ska skapa en elektronisk process för begäran om komplettering och rättelse av dödsattest. När dödsattester korrigeras sparas den senaste versionen i Kanta
- Det är motiverat att arkiveringen av dödsattesten överförs från Statistikcentralen till Kanta när alla dödsattester sparas elektroniskt i Kanta. Detta förutsätter att lagen om utredande av dödsorsak (459/1973) ändras samt att konsekvenserna av förändringarna kartläggs och behandlas vid Statistikcentralen och Folkpensionsanstalten. Om regeringens proposition godkänns som den nya kunduppgiftslagen (SHM2022/135) ska omnämmandet av dödsattestens autenticitet och förvaringstiden ändras i kunduppgiftslagen. FPA anser att det är motiverat att överföra förvarandet av dödsattesten om det skapas både lagliga och praktiska förutsättningar för att genomföra uppgiften.
- Det är motiverat att även dödsattester som skapats i samband med en rättsmedicinsk utredning av dödsorsak sparas i Kanta om arkiveringen av dödsattesterna överförs till Kanta. Lagen om kunduppgifter ska granskas avseende den roll i vilken THL kan lagra uppgifter i Kanta.
- Begravningstillståndet förmedlas till begravningsplatserna och krematorierna via informationsförmedlings- och förfrågningsservicen i Kanta om aktören uppfyller kraven på system- och informationssäkerhet för anslutning till tjänsten. I annat fall kan begravningstillståndet förmedlas till exempel per krypterad e-post.
- Processerna för förvaring av avlidna utvecklas på verksamhetsställena så att den avlidna alltid åtföljs av information om den avlidnas identitet, avlägsnande av eventuella elektriska vårdapparater från kroppen och begravningstillstånd. En elektroniskt avläsbar kod rekommenderas att fogas till kistan. Den gör det är möjligt att följa en förflyttning av den avlidna efter att kistan stängts.

- Lagen om utredande av dödsorsak är gammal och identifierar inte hälso- och sjukvården som ett servicesystem och att informationshanteringen i huvudsak blivit elektronisk. Bestämmelser om att erhålla uppgifter om dödsfall för utredning av dödsorsak eller för att lämna ut uppgifter vid utredning av dödsorsak till en aktör inom hälso- och sjukvården för att utveckla patientsäkerheten bör fastställas.

Med hjälp av de föreslagna ändringarna är det möjligt att avstå helt från att använda handlingar gällande dödsfall i pappersform i myndighetsarbetet. Ändringarna har betydande bestående positiva kostnadseffekter när utskrift, postning och ny registrering av handlingar uteblir. Ändringarna förutsätter dock en utveckling av informationssystemet av engångskaraktär som grundar sig på lagen om kunduppgifter i hälso- och socialvårdens system och en utveckling av myndigheternas informationssystem för att ta emot och förvara information samt underhåll av elektroniska system. Genom ändringarna eftersträvas förutom kostnads fördelar även en enhetlig och snabb dataöverföring för att trygga medborgarnas lagliga rättigheter. Genom ändringarna påskyndas också tillgången till information på befolkningsnivå i situationer där samhället kan ha behov av interventioner som gäller hälsosäkerheten.

Nyckelord: dödsattest, begravningstillstånd, befolkningsdata, lagen om kunduppgifter

Abstract

Working group. Kuolemaa koskevien asiakirjojen ja tiedonhallinnan esiselvitys. [Preliminary report on documents and management of information concerning death]. Finnish institute for health and welfare (THL). Discussion Paper 43/2023. 61 pages. Helsinki, Finland 2023. ISBN 978-952-408-221-1 (online publication)

The preliminary report on documents and management of information concerning death is based on the assignment commissioned by Ministry of Social Affairs and Health's from the Finnish Institute for Health and Welfare (contract VN/15347/2022). In the current situation, documents concerning death are created in electronic client and patient information systems, but the majority of them are printed on paper, signed by hand, posted and archived on paper. However, the information delivered in these documents is transferred to the electronic information systems of the receiving parties, such as the Digital and Population Data Services Agency, parishes and Statistics Finland. In Finland, approximately 60,000 people die every year, and at least three documents are drawn up on each death: a notification of death to the Population Information System, a burial permit and a death certificate. The process of transferring these documents on paper is slow, expensive and prone to errors.

The preliminary report was conducted to explore the creation of information concerning death in the different information systems, the needs and views of the recipients of the information, the preconditions for electronic transfer of data, its costs and its impacts on the activities. The information obtained was assessed in relation to other simultaneous development processes and legislative work.

Based on the preliminary report, it is proposed that

- The information about death be notified to the Digital and Population Data Services Centre using a direct electronic connection from the client and patient information systems of healthcare and social welfare in connection with determining death. The Digital and Population Data Services Agency should create a service channel for supplementing and correcting notifications. Supplementing may concern the date of death, for example.
- A death certificate in accordance with THL's Code Service be created in patient information systems in the manner laid down in the Client Data Act (784/2021), and the physician's electronic signature/confirmation be attached to it. Death certificates created this way would be recorded in Kanta as from 1 October 2026 at the latest.
- The death certificate forms be stored in Kanta as separate documents: notification of death to the Population Information System, burial permit, death certificate and notification of death to the Social Insurance Institution of Finland. This way, the data to be transferred could be defined according to the recipient.
- The death certificate be transferred from Kanta through the Delivery of Medical Certificates service to THL for checking. THL needs to create an electronic process for requests to supplement and correct death certificates. When death certificates are corrected, the most recent version would be recorded in Kanta.
- It is justified to change the archiving of death certificates from Statistics Finland to Kanta when all death certificates are stored electronically in Kanta. This requires amending the Act on Investigating the Cause of Death (459/1973) and surveying and processing the impacts of the amendment at Statistics Finland and the Social Insurance Institution of Finland. If the Government's proposal for the new Client Data Act (STM2022/135) is approved, a mention on the originality of the death certificate should be amended to the Act and provisions should be laid down on the storage period. Kela considers transferring the storage of the death certificate as justified if both legal and practical preconditions for implementing the task are created for it.
- If the archiving of death certificates is transferred to Kanta, it is justified to also store in Kanta the death certificates created in connection with a forensic investigation into the cause of death. The Client Data Act should be examined in terms of what role THL can have in recording the data in Kanta.

- The burial permit be delivered to cemeteries and crematoriums through the Kanta Delivery of Medical Certificates service if the actor meets the system and data security requirements for joining the service. Otherwise, the burial permit can be delivered, for example, using secure email.
- The processes of storing the deceased be developed in operating units so that the following information always follows the deceased: the identity of the deceased, information about the removal of possible internal electronic medical devices and the burial permit. An electronically readable code is the recommended way to attach the information to the coffin, in which case it will be possible to follow the movement of the deceased after the coffin has been closed.
- The Act on Investigating the Cause of Death is old and does not recognise the change of healthcare into a service system and that the management of information has largely become electronic. Provisions should be laid down on obtaining information related to death for an investigation into the cause of death or for disclosing information on the investigation into the cause of death to a healthcare actor to develop patient safety.

The proposed changes will make it possible to give up all use of death-related paper documents in official work. The changes will have considerable permanent positive cost-effects when the printing and posting of documents and the re-recording of information are no longer required. However, the changes require one-time development of the healthcare and social welfare information systems on the basis of the Customer Data Act, development of the authorities' information systems for the reception and storage of the information, and maintenance of electronic systems. In addition to achieving cost benefits, the changes are aimed at uniform and fast transfer of data to secure the legal rights of citizens. The changes also make it faster to obtain information at the population level in situations where society may need interventions for health security reasons.

Keywords: death certificate, burial permit, population data, Client Data Act

Sisälllys

Lukijalle/Esipuhe	2
Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen työryhmä:	2
Sosiaali- ja terveysministeriön asettama ohjausryhmä:.....	2
Tiivistelmä	3
Sammandrag.....	5
Abstract	7
Sisälllys.....	9
1 Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksianto	12
2 Keskeiset lyhenteet ja käsitteet.....	14
3 Aiemmat kehitysprojektit viime vuosikymmenen aikana	15
3.1 Oikeuslääkinnän ja kuoleman toteamisen ohjausryhmä.....	15
3.2 Kuolemansyyn selvittämisen alatyöryhmä.....	15
3.3 Sähköinen kuolintodistus (HL7 CDA R2)	15
3.4 Kuolintodistuksen vienti koodistopalveluun.....	16
3.5 Oikeuslääkinnän tietojärjestelmän kehittäminen	16
3.6 Selvitys vainajien kylmäsäilytyksestä ja kuljetuksista	16
3.7 Vainajaprosessit-webinaari	17
3.8 Läheisen kuolema -verkostotyö	17
3.9 Kuolematiedon digitalisaation ja sähköisen tiedonsiirron projektit	17
3.9.1 Kuolin- ja kuolinsyytietojen sekä hautauslupien välittämisen ja käsittelyn digitalisointi 2018	17
3.9.2 Kohdearkkitehtuuri: Kuolintodistussovellus 2018	19
3.9.3 Välkky1 ja Välkky2, UNA	19
3.9.4 Potilastietojärjestelmien ja niihin liittyvien palveluiden kehitystyö	19
3.10 Muu tausta-aineisto ja yhteydenotot.....	20
4 Kuolemaan liittyvän tiedonhallinnan nykytila	21
4.1 Lainsäädäntö, viranomaismääräykset ja ohjeet.....	21
4.2 Kuolintodistuslomakkeisto	23
4.3 Kuolemansyyn selvityksen tiedonhallinta	23
4.3.1 Lääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen tiedonhallinta	24
4.3.2 Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen tiedonhallinta.....	25
4.4 Vainajalogistiikan tiedonhallinta ja hautauslupa	26
4.5 Toimijat	27
Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajat	27
Poliisi	27
THL.....	27
DVV.....	27
Tilastokeskus.....	27
Hautauspalveluyritykset	27
Vainajakuljetusyrietykset.....	28
Aluehallintovirasto	28
Hautausmaiden ylläpitäjät	28
Krematoriot	28
Evankelis-luterilaiset ja ortodoksisest seurakunnat.....	28
Muut uskonnolliset yhteisöt	28
Omaiset ja läheiset.....	28
Kansaneläkelaitos	28
Työterveyslaitos	28
Potilasvahinkolautakunta.....	28
Vakuutusyhtiöt.....	28

Valvira	28
Fimea	29
Yliopistot.....	29
Kudoslaitokset	29
Biopankit	29
Tuomioistuimet.....	29
Syyttäjänlaitos	29
Kuolematietoa säilytetään ainakin näissä tietojärjestelmissä:	29
4.6 Kuolematiedon käyttö	29
4.6.1 Kuoleman toteaminen, kuolemasta ilmoittaminen väestötietojärjestelmään.....	30
4.6.2 Väestötietojärjestelmään tallennettava tieto, väestötietojärjestelmästä saatava tieto	30
4.6.3 Lupa vainajan hautaamiseen tai tuhkaamiseen	30
4.6.4 Todistus kuolemansyistä	30
4.6.5 Kuolemaan liittyvät viranomaisilmoitukset	30
4.6.6 Ilmoitus kuolleena syntyneestä Kansaneläkelaitokselle	30
4.6.7 Kuolemansyyn selvityksen asiakirjat, lääketieteellinen, oikeuslääketieteellinen	30
4.6.8 Palsamointitodistus, todistus tarttuvista taudeista.....	30
4.6.9 Vainajan sijaintitieto.....	30
4.6.10 Hautarekisteri	30
4.6.11 Kuolemansyiden tilastointi	31
4.6.12 Kansainvälinen tilastointi.....	31
4.6.13 Tutkimustieto	31
5 Kuolemaan liittyvän tiedonhallinnan kehittämistarpeet	32
5.1 Kuolemansyyn selvittämisen asiakirjojen digitalisaatio	32
5.1.1 Paperille tulostettujen asiakirjojen käsittelykustannukset	34
5.2 Lainsäädännön ja ohjeistuksen kehittämistarpeet	34
5.3 Vainajien käsittelyyn, säilyttämiseen ja kuljettamiseen liittyvät kehittämistarpeet	35
5.4 Tulevaisuuden kehitystarpeet, kokonaisarkkitehtuuri	36
5.5 Liittymäpinnat muuhun kansalliseen kehittämiseen ja rakenteisiin ja asiakastietolain toimeenpanoon.....	37
5.5.1 Kuolintodistuksen asema potilasasiakirjana	37
5.5.2 Asiakastietolain toimeenpano	38
5.5.3 Kanta-kysely- ja välityspalvelun konseptointi.....	40
5.5.4 Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuuri	40
5.5.5 Siirtyminen hyvinvointialueisiin	40
6 Kuolemaan liittyvän tiedonhallinnan tavoitetila	41
6.1 Toimijoiden näkemykset	41
6.1.1 Digi- ja väestötietovirasto	41
6.1.2 Tilastokeskus	42
6.1.3 Potilastietojärjestelmät.....	42
6.1.4 Hyvinvointialueet	44
6.1.5 Kirkkohallitus.....	44
6.1.6 Hautauspalveluyrittäjät	44
6.1.7 Poliisi.....	45
6.1.8 Kansaneläkelaitos	45
7 Ratkaisuvaihtoehtojen kartoitus	46
7.1 Ratkaisumallit	46
Mahdollisuuksia valtakunnalliseen kuolematiedon hallintaan	46
7.2 Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään.....	47
7.3 Hautauslupa.....	47
7.4 Vainajan tunnistusranneke.....	49
7.5 Kuolintodistus.....	49
8 Muutosvaikutusten arviointi	50

8.1 Kuolintodistuksen tallennus Kanta-arkistoon, välitys Kanta-arkistosta THL:lle, sähköinen tarkastus ja sähköinen korjauspyyntö.....	50
8.2 Oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvityksessä laaditun kuolintodistuksen tallennus Kanta-arkistoon	50
8.3 Kuolintodistusten arkistoinnin siirto Kanta-järjestelmään.....	50
8.4 Sähköinen haudauslupa.....	51
8.5 Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään.....	51
8.6 Yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus	52
8.7 Toiminnan laadun kehittäminen.....	52
8.8 Vaikutus toiminnan riskeihin.....	52
9 Esitys sähköiseksi toimintamalliksi	53
9.1 Tunnistetut kehityskohteet	53
9.2 Ehdotettavat toimenpiteet.....	55
9.2.1 Kuolemasta ilmoittaminen DVV:lle	55
9.2.2 Sähköinen kuolintodistus potilastietojärjestelmiin	55
9.2.3 Kuolintodistuksen tallentaminen Kantaan	55
9.2.4 Kuolintodistus lähetetään THL:lle tarkastettavaksi Kannasta	55
9.2.5 Kuolintodistuksen arkistointi siirretään Kantaan	55
9.2.6 THL:n laatimat kuolintodistukset tallennetaan Kantaan.....	56
9.2.7 Haudauslupa välitetään Kanta-kysely- ja välityspalvelun kautta tai vaihtoehtoisesti suojatulla sähköisellä yhteydellä sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmästä	56
9.2.8 Vainajan mukana liikkuu aina vainajaa säilytettäessä ja käsiteltäessä tarvittava tieto	56
9.2.9 Lain kuolemansyyn selvittämisestä ja asiakastietolain uudistaminen	56
9.3 Arvio kehitystoimiin liittyvistä kustannuksista ja aikatauluista.....	56
Lähteet	61

1 Sosiaali- ja terveysministeriön toimeksianto

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos laativat toteuttamissopimuksen kuolemaa koskevien asiakirjojen ja tiedonhallinnan esiselvityksen toteuttamiseksi kesäkuussa 2022. Sopimustekstissä todetaan seuraavaa:

"Kuolemaa koskevien asiakirjojen ja niiden sähköinen tiedonhallinta on jäänyt ajastaan pahasti jälkeen. Kuolemaa koskevien asiakirjojen ja niiden tiedonhallinnan parantamiseen ei ole kehitetty digitaalisia välineitä tai yhteistä toimintamallia asiakirjojen sähköiseen käsittelyyn. Asiakokonaisuudessa operoidaan osin vielä paperilomakkeiden kanssa, mikä viivästyttää tiedon siirtymistä. Kuolemaa koskevia asiakirjoja käsittelee usea viranomaisella hallinnonalalta, ja myös hautaustoimialan yrittäjät sekä omaiset.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on useita kirjauksia digitalisaatiosta. Hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoite on, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknologisen kehityksen luomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Suomi kehittää säädösympäristöä ja hallintoa siten, että ne mahdollistavat digitalisaation ja kestävä kehityksen sekä laajan kokeilukulttuurin. Hallitusohjelman mukaan rakennetaan digitalisaation edistämisen ohjelma, jonka myötä julkiset palvelut on oltava kansalaisten ja yritysten digitaalisesti saatavilla vuoteen 2023 mennessä.

Hallitusohjelmaan perustuu myös hanke valmistella julkiselle hallinnolle ja palveluille yhteinen strategia. Digitaaliset ratkaisut ovat strategiassa merkittävässä roolissa eri toimenpiteissä. Eräs toimintalinjaus on tehdä sujuvaa yhteistyötä muun yhteiskunnan kanssa, ja sen eräänä toimenpiteenä kehittää yhdessä sujuvan yhteistyön mahdollistavia digitaalisia ratkaisuja. Strategian mukaan osa yhtenäistä ja yhdessä tekemistä on esimerkiksi rakentaa yhdessä sähköistä asiointia verkkopalveluina. (Julkisen hallinnon uudistamisen strategia, VM, 1.12.2020)

Tämän esiselvityshankkeen tavoitteena on luoda edellytyksiä sille, että kuolemaan liittyvissä asiakirjoissa ja asioissa voidaan toimia sähköisiä välineitä käyttäen, tarkoituksenmukaisella, yhteen toimivalla ja eri viranomaisia ja toimijoita palvelevalla tavalla.

Hankkeen kohteena on:

- esiselvityksen laatiminen kuolemaan liittyvän tiedonhallinnan nykytilasta, kehittämistarpeista ja liittymäpinoista muuhun kansalliseen kehittämiseen ja rakenteisiin (Kanta) ja asiakastietolain toimeenpanoon,
- tavoitetilan tarkentaminen ja sen saavuttamisen ratkaisuvaihtoehtojen kartoitus ja muutosvaikutusten arviointi sekä
- esityksen laatiminen sähköisestä toimintamallista siten, että ehdotuksessa huomioidaan valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kokonaisuus.

Kokonaisuus koskee erityisesti seuraavia kuolemaa koskevia asiakirjoja: ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään, ilmoitus kuolleena syntyneestä Kansaneläkelaitokselle, kuolintodistus ja hautauslupa. Hankkeessa kiinnitetään tarkoituksenmukaisella tavalla myös huomiota oikeuslääketieteellisen ja lääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen asiakirjoihin ja tietojärjestelmiin muun muassa integraatio- ja yhteentoimivuusnäkökulmista. Esiselvityksessä voidaan tarvittaessa selvittää myös kuolemansyyn selvittämiseen liittyvien asiakirjojen ja tietojärjestelmien kehittämiseen liittyviä tarpeita ja tehdä niistä esityksiä.

THL:n tehtävänä on olla pääasiallinen tekijä ”hankkeen kohde” –kohdassa tarkoitetuissa tehtävissä. THL:n työn tueksi STM asettaa ohjausryhmän. Hankkeen projektisuunnitelma laaditaan ja hyväksytään ohjausryhmässä THL:n esityksen perusteella. Sen lisäksi, mitä STM:n, THL:n JA TTL:n välisissä yleisissä sopimusehdoissa (19.2.2016) sovitaan ohjausryhmän tehtävistä, ohjausryhmän tehtävänä on:

- ohjata ja tukea Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen selvitystyötä,
- huolehtia, että esiselvityksessä tulee huomioiduksi eri hallinnonalojen, viranomaisten ja kuolemaan liittyvää tietoa tai asiakirjoja tarvitsevien muiden tahojen näkökulmat sekä

- huolehtia, että esiselvitys ja sen perusteella tehtävissä ratkaisuehdotuksissa otetaan huomioon ratkaisuehdotusten sopiminen yhteen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan sekä muun julkisen hallinnon sähköisiin rakenteisiin ja palveluihin.

THL laatii selvityksen ja ratkaisuehdotuksensa raportin muotoon. THL luovuttaa sen STM:lle sähköisessä muodossa viimeistään 31.11.2022.

Raportin ja muun aineiston julkaisemissa otettava huomioon saavutettavuusvaatimukset.

Saavutettavuusvaatimukset koskevat myös asiakirjatiedostoja, kun ne julkaistaan verkkosivuilla.

Raporttien pitää täyttää saavutettavuusvaatimukset (laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2102 julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta, ks. esim. <https://www.saavutettavasti.fi>)."

2 Keskeiset lyhenteet ja käsitteet

Taulukko 1. Keskeiset lyhenteet ja käsitteet

Lyhenne/käsite	Selite
THL	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
STM	Sosiaali- ja terveysministeriö
VM	Valtiovarainministeriö
DVV	Digi- ja väestötietovirasto
Kela	Kansaneläkelaitos
OKM	Oikeusministeriö
Kuolematieto	Kuolemantapahtumaan liittyvä tallennettava tieto tai kuolemaan liittyvä lääketieteellinen tieto. Tällaisia ovat esimerkiksi kuolinpäivä, kuolemansyy, tieto hautausluvan antamisesta, vainajan sijainti tai kuolintodistuksen antaneen lääkärin nimi.
Kuolintodistuslomakkeisto	Koodistopalvelimella oleva sähköinen kuolintodistuslomake ”Kuolintodistus 28 vrk:n ikäisestä tai sitä vanhemmasta vainajasta” tai ”Kuolintodistus alle 28 vrk:n iässä kuolleesta”. Lomakkeisto sisältää sivut kuolintodistus, kuolintodistuksen lisäsivu, lupa hautaamiseen, ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään, ilmoitus Kansaneläkelaitokselle kuolleenä syntyneestä ja lomakkeiden täyttöohjeet.
OLT	Oikeuslääkinnän tietojärjestelmä, joka toimii myös oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen sähköisenä arkistona.
Asiakastietolaki	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä
Koodistopalvelu	Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämän Koodistopalvelun tehtävänä on varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien tietorakenteiden laatu sekä huolehtia niiden kehittämisestä ja jakelusta. Tietorakenteita ovat muun muassa tietosisältörakenteet, lomakerakenteet, testirakenteet, luokitukset, rekisteritiedot ja tekniset koodistot sekä erilaiset nimikkeistöt ja termistöt.
Kanta	Kanta tuottaa sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalisia palveluja mukaan lukien OmaKanta, Resepti-palvelu, Lääketietokanta, Potilastiedon arkisto, Vanhojen potilastietojen arkistointi, Sosiaalihuollon asiakastiedon arkisto, Terveydenhuollon todistusten välitys, Kelain ja Kanta-asiakastestipalvelu. Tässä yhteydessä Kannan rooleista tarkastellaan potilastiedon ja sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoa, vanhojen potilastietojen arkistointia ja todistusten välitystä.

3 Aiemmat kehitysprojektit viime vuosikymmenen aikana

3.1 Oikeuslääkinnän ja kuoleman toteamisen ohjausryhmä

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti toimikaudelle 6.6.2011–31.12.2012 ohjausryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, arvioida ja valmistella kuoleman toteamista ja kuolemansyyn selvittämistä koskevat tarvittavat säädösmuutokset sekä ohjata ja valvoa kuoleman toteamiseen ja kuolemansyyn selvittämiseen liittyvän ohjeistuksen laatimista. Lisäksi ohjausryhmän tuli selvittää oikeuslääkinnän kustannusrakenne ja valmistella esitys tarkoituksenmukaiseksi kokonaisratkaisuksi. Ohjausryhmän tuli myös yhteistyössä THL:n oikeuslääkinnän kehittämisen yhteistyöryhmän kanssa selvittää oikeuslääkintätoimintaa koskevat mahdolliset säädösmuutokset.

Kuoleman toteamiseen liittyvien säännösten lisäksi uudistustarpeita havaittiin paljon, liittyen muun muassa kuolemansyyn selvittämistä koskevien asiakirjojen käsittelyyn ja tiedonsaantioikeuteen, oikeuslääkinnän viranomaisvalvontaan ja ruumiiden käyttöön lääketieteellisessä tutkimus- ja opetustoiminnassa. Ohjausryhmän mielestä kuolemansyyn selvittämistä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistukselle on selkeä tarve. Perustelluin etenemistapa lainsäädännön valmistelulle on hakea ohjausryhmälle uusi toimikausi täsmennyillä kokoonpanolla. Samassa yhteydessä laaditaan myös kuoleman toteamista ja kuolemansyyn selvittämistä koskevat viranomaisohjeistukset.

3.2 Kuolemansyyn selvittämisen alatyöryhmä

Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyi vuonna 2013 sähköisten kuolintodistusten CDA R2 -yhteensopivan kansallisen tietorakenteen, joka valmistui ja julkaistiin vuonna 2014 osana Euroopan komission ja THL:n rahoittamaa yhteishanketta (Electronic Death Certification, EDC). Hankkeen tavoitteena oli pyrkiä parantamaan kuolemansyytilastojen laatua kehittämällä sähköisiä menetelmiä kuolemansyytietojen käsittelyyn.

Sähköisen kuolintodistuksen tietorakenne otettiin käyttöön ensimmäisenä THL:n oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä. Myöhemmin sähköisiä kuolintodistuksia on kehitetty Apotti-järjestelmässä Uudenmaan alueella sekä UNA-ICT-kehittämissyhteistyössä. Kuolintodistusten sähköistä siirtoa Apotista THL:n oikeuslääkinnän tietojärjestelmään testattiin onnistuneesti vuonna 2020.

Oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä laaditut kuolintodistukset allekirjoitetaan ja tarkastetaan sähköisesti. Kuolintodistus voidaan myös muuntaa PDF-muotoon tulostettavaksi. Tulosteita ei kuitenkaan enää tarvita, sillä oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä laadittujen kuolintodistusten tarkastus tapahtuu hyväksymällä kuolintodistus sähköisellä allekirjoituksella. Oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä tarkastetut kuolintodistukset siirtyvät sähköisesti Tilastokeskukseen tilastointia ja arkistointia varten.

3.3 Sähköinen kuolintodistus (HL7 CDA R2)

Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyi vuonna 2013 sähköisten kuolintodistusten CDA R2 -yhteensopivan kansallisen tietorakenteen, joka valmistui ja julkaistiin vuonna 2014 osana Euroopan komission ja THL:n rahoittamaa yhteishanketta (Electronic Death Certification, EDC). Hankkeen tavoitteena oli pyrkiä parantamaan kuolemansyytilastojen laatua kehittämällä sähköisiä menetelmiä kuolemansyytietojen käsittelyyn.

Sähköisen kuolintodistuksen tietorakenne otettiin käyttöön ensimmäisenä THL:n oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä. Myöhemmin sähköisiä kuolintodistuksia on kehitetty Apotti-järjestelmässä Uudenmaan alueella sekä UNA-ICT-kehittämissyhteistyössä. Kuolintodistusten sähköistä siirtoa Apotista THL:n oikeuslääkinnän tietojärjestelmään testattiin onnistuneesti vuonna 2020.

Oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä laaditut kuolintodistukset allekirjoitetaan ja tarkastetaan sähköisesti. Kuolintodistus voidaan myös muuntaa PDF-muotoon tulostettavaksi. Tulosteita ei kuitenkaan enää tarvita,

sillä oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä laadittujen kuolintodistusten tarkastus tapahtuu hyväksymällä kuolintodistus sähköisellä allekirjoituksella. Oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä tarkastetut kuolintodistukset siirtyvät sähköisesti Tilastokeskukseen tilastointia ja arkistointia varten.

3.4 Kuolintodistuksen vienti koodistopalveluun

Sähköinen kuolintodistuslomake vietiin kansalliselle koodistopalvelimelle vuonna 2014. Palvelimelle on tallennettu seuraavat lomakkeet:

- [Kuolintodistus 28 vrk:n ikäisestä tai sitä vanhemmasta vainajasta](#)
- [Kuolintodistus alle 28 vrk:n iässä kuolleesta](#)

Kumpikin näistä lomakkeista sisältää kuolintodistuksen kaikki kentät suomeksi ja ruotsiksi. Lomake sisältää sivut: kuolintodistus, kuolintodistuksen lisäsivu, lupa hautaamiseen, ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään, ilmoitus Kansaneläkelaitokselle kuolleen syntyneestä ja lomakkeiden täyttöohjeet. Viimeisimmät versiot on julkaistu 8.7.2020.

Lomakkeet on julkaistu tiedostomuodoissa XML, Excel ja Teksti, ja ne ovat vapaasti ladattavissa. Lomakesivuja ei ole tallennettu erillisinä tiedostoina, vaan esimerkiksi lupa hautaamiseen on osa kuolintodistuslomaketta. Tieto lääkärin sähköisestä allekirjoituksesta vahvistetaan lomakkeeseen kyllä/ei-valinnalla.

THL ja Tilastokeskus voivat vastaanottaa sähköisesti laaditun XML-muotoisen kuolintodistuksen.

3.5 Oikeuslääkinnän tietojärjestelmän kehittäminen

Oikeuslääketieteellinen kuolemansyynselvitys on lailla säädetty poliisin tehtäväksi. Tutkinnassa on tarvittaessa käytettävä lääkärin apua. Määräyksen oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen voi antaa poliisi, syyttäviviranomainen, tuomioistuin tai THL. Oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen asiakirjoja ei tallenneta potilastietojärjestelmään, ja sähköisen tiedonhallinnan yleistyessä THL hankki oikeuslääketieteellistä ruumiinavaustoimintaa tukevan tietojärjestelmän OLTin (oikeuslääkinnän tietojärjestelmä), joka otettiin käyttöön 1.1.2016. Tietojärjestelmän kehitystyö ostettiin palveluntarjoajalta, jonka jälkeen lähdekoodi ja järjestelmän ylläpito siirtyivät kokonaan THL:n hallintaan. Järjestelmää on kehitetty kehitysjaksoina ja vuoden 2022 alusta alkaen jatkuvan kehityksen projektina. Kaikki oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen asiakirjat luodaan tietojärjestelmässä, ja THL:lle on myönnetty näiden asiakirjojen sähköisen säilyttämisen lupa. Järjestelmään tallennetaan myös ruumiinavauksiin liittyvät muut tiedot kuten näytehallinnan tiedot, lähetetiedot ja toimijoihin liittyvät tiedot sekä vainajasäilytykseen liittyvät tiedot.

3.6 Selvitys vainajien kylmäsäilytyksestä ja kuljetuksista

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) esitti marraskuussa 2018 Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) pyynnön (STM/4659/2018) tarvittaessa yhteistyössä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa selvittää vainajien kylmäsäilytystilojen riittävyyttä erityisesti pääkaupunkiseudulla ja tarvittaessa ohjata toimijoita huolehtimaan kylmäsäilytystilojen riittävyydestä sekä siitä, että hautauksesta huolehtivilla on mahdollisuus saada selkeä tieto siitä, mihin vainajan ruumis voidaan kuljettaa säilytystä varten.

THL vastaa kuolemansyyn selvittämisen ohjauksesta ja valvonnasta, ja aluehallintoviraston (AVI) tehtäviin kuuluvat vainajan käsittelyn ja hautaamisen valvonta terveydensuojelun näkökulmasta. Ohjaustyön tueksi THL kartoitti vuosina 2019 ja 2020 tehdyin kansallisin kyselyin vainajan käsittelyyn ja säilyttämiseen osallistuvilta toimijoilta kylmäsäilytystilojen ylläpitoa, säilytyspaikkojen riittävyyttä, vainajan käsittelyä ja tietojen kirjaamista sekä näihin liittyviä kehittämistarpeita¹. Selvitystyön perusteella ehdotetaan erityisesti kasvavilla kaupunkialueilla kylmäsäilytystilojen vainajapaikkojen määrän suunnitelmallista lisäämistä paremmin vastaamaan säilytystarvetta, vainajan tietojen kirjaamiseen ja käsittelyyn soveltuvien sähköisten tietojärjestelmien laajempaa käyttöönottoa sekä vainajanluovutustapojen yhtenäistämistä. Lisäksi suositellaan

¹ Kauppila, Riitta; Goebeler, Sirkka; Haukilahti, Riitta; Kilpeläinen, Sanna; Laitinen, Riikka; Niskanen, Annamari; Wahlsten, Pia (2020): Vainajien kylmäsäilytystilat ja vainajakuljetukset. Työpaperi 34/2020.

vainajien kuljettamiseen ja säilyttämiseen liittyvien prosessien kuvaamista ja vastuista sopimista sekä alueellisen yhteistyön lisäämistä.

3.7 Vainajaprosessit-webinaari

THL kutsui vainajatoimintaan liittyvät tahot valtakunnalliseen seminaariin lokakuussa 2020. Tapahtuma järjestettiin koronapandemian aikaan kutsuttuja puhujia lukuun ottamatta etätilaisuutena, johon osallistui yli 400 henkilöä. Edustettuina olivat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat, poliisi, hautausoimistot, kirkkohallitus ja seurakunnat, aluehallintovirastot, THL ja STM. Seminaarissa esiteltiin erilaisia toiminnan ratkaisuja kuin toimintaan liittyviä haasteitakin. Seminaarin jälkeen sen innoittamana on aktiivisesti kehitetty vainajatoimintaan liittyvien tahojen paikallista yhteistoimintaa.

3.8 Läheisen kuolema -verkostotyö

DVV:n ylläpitämä Suomi.fi-verkkopalvelu käynnisti maaliskuussa 2022 verkostotyön läheisensä menettäneen kokonaispalvelupolun kartoittamiseksi ja kehittämiseksi. Verkostoon kutsuttiin substanssiasiantuntijoita ja viestijöitä eri hallinnonaloilta sekä järjestö- ja yrityssektorilta. Verkosto on koonnut asiakkaan palvelupolkua, jonka perusteella tuotetaan Suomi.fi-palveluun kokonaisvaltaiset sisällöt asiakkaan tilanteeseen. Tarkoitus on, että palvelupolun avulla asiakas osaa toimia tilanteessaan oikein ja löytää palveluiden äärelle. Muun muassa THL:n oikeuslääkintäyksikkö on osallistunut verkostotyöhön. Läheisen menettäneen palveluihin kuuluu mm. kuolemaan liittyvien asiakirjojen tuottaminen ja toimittaminen sekä oikean tiedon antaminen saavutettavuus huomioon ottaen.

3.9 Kuolematiedon digitalisaation ja sähköisen tiedonsiirron projektit

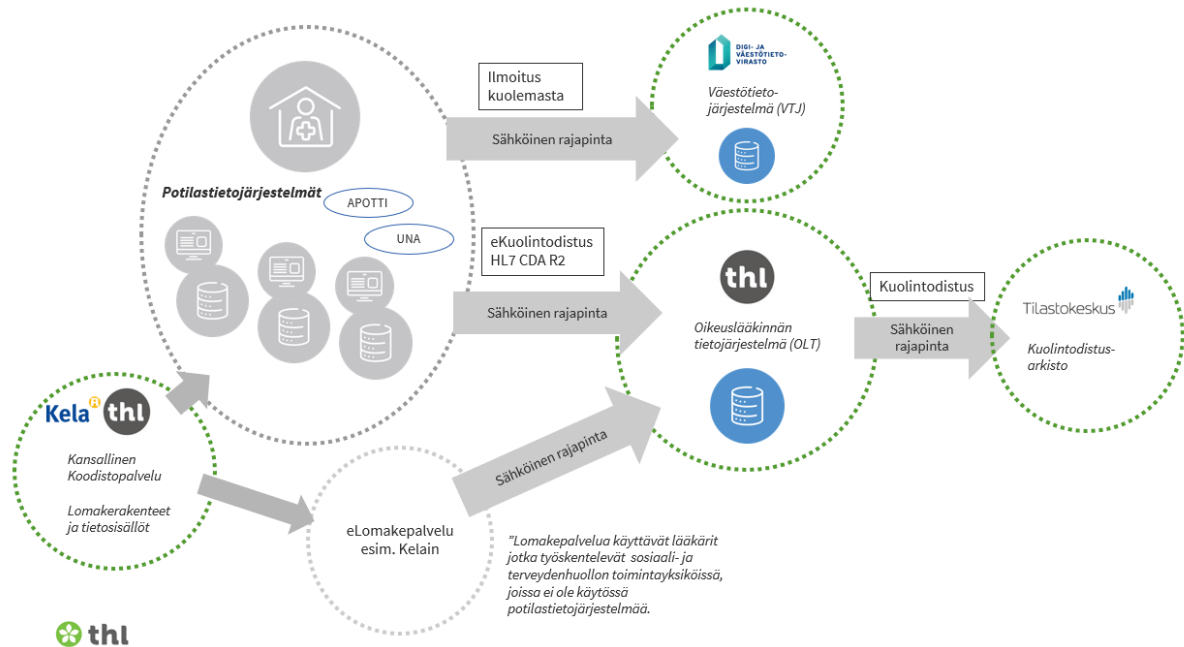
3.9.1 Kuolin- ja kuolinsyytietojen sekä hautauslupien välittämisen ja käsittelyn digitalisointi 2018

Vuonna 2018 oltiin tilanteessa, jossa kuolintodistuslomakkeisto oli saatavana koodistopalvelussa sähköisessä muodossa ja oikeuslääkinnän tietojärjestelmä oli toiminnassa ja kykeni siirtämään tietoa sähköisesti väestötietojärjestelmään ja Tilastokeskukselle. Potilastietojärjestelmien kehitysprojektit olivat edenneet siten, että Apotti ja UNA suunnittelivat tällöin kuolematietojen sähköistä siirtoa.

THL laati ehdotuksen, jossa yhteydessä tunnistettiin seuraavat edellytykset kuolematiedon sähköiselle siirtämiselle:

- Sähköisten lomakerakenteiden määrittely. Tämä tehty THL:ssä 2013. Määrittelyt on julkaistu koodistopalvelussa.
- Potilastietojärjestelmät toteuttavat em. määrittelyä ja toimittavat tiedot sähköisesti eteenpäin (THL, Kela, DVV).
- Sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmät toteuttavat em. määrittelyä ja toimittavat tiedot sähköisesti eteenpäin (THL, Kela, DVV).
- Ne lääkärit, joilla ei ole käytössään sähköistä potilas- tai asiakastietojärjestelmää saavat käyttöönsä palvelun, jossa tarvittavat ilmoitukset voi tehdä sähköisesti.
- THL:ssä on kyky vastaanottaa sähköisiä todistuksia ja ilmoituksia. Tämä on alustavasti toteutettu nykyisessä THL:n oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä, mutta ei ole vielä tuotannossa.
- THL:llä on kyky lähettää sähköisesti kuolintodistus Tilastokeskukseen ja ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään. Nämä molemmat on toteutettu THL:n oikeuslääkinnän tietojärjestelmässä 2016 ja ovat myös tuotantokäytössä.
- Kansaneläkelaitokselle menevä ilmoitus kuolleena syntyneestä on tämän tarkastelun ulkopuolella, mutta tapauksia on vuosittain pieni määrä.
- THL:llä on kyky pyytää virheellisten tai puutteellisten kuolintodistusten tietojen täydentämistä sähköisesti sen laatineelta organisaatiolta (pyydetään uutta versiota kuolintodistuksesta).

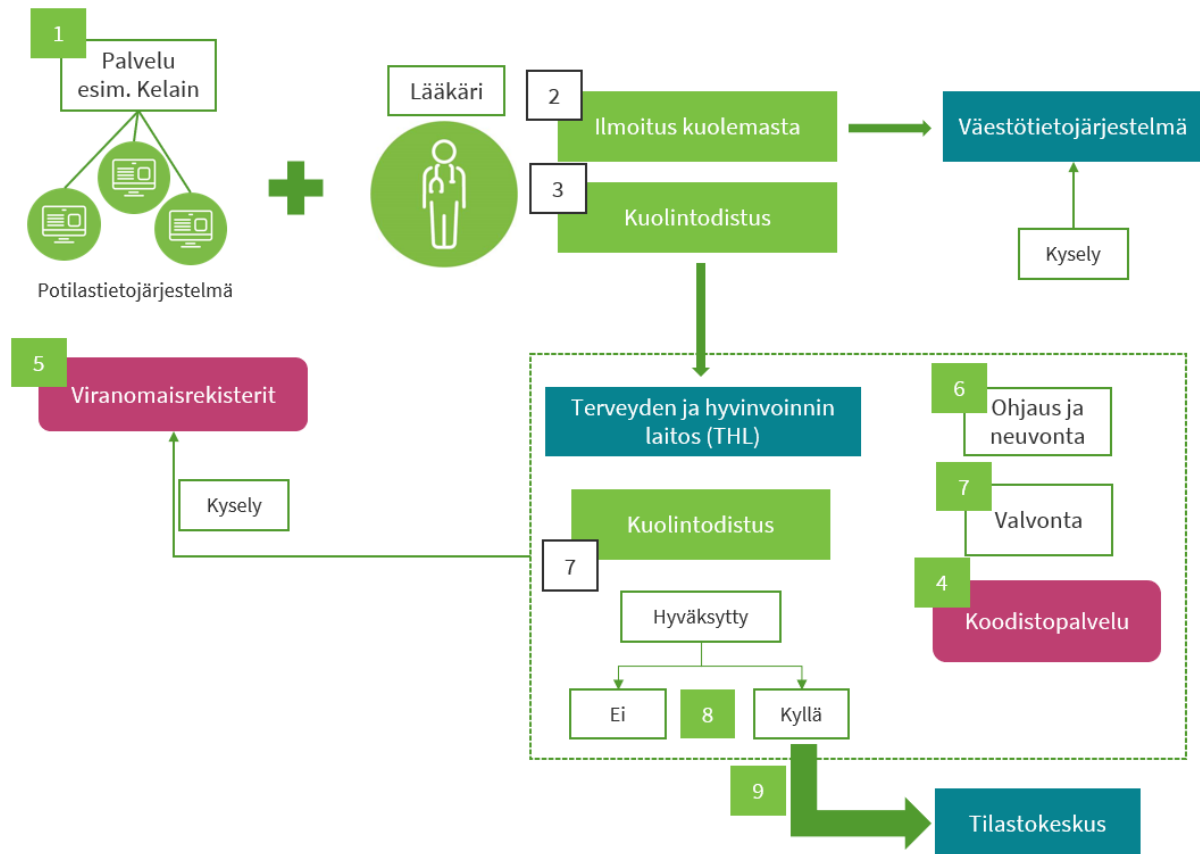
- THL:llä on kyky tunnistaa tieto tapahtuneesta kuolemasta ja puuttuvasta kuolintodistuksesta. Sähköinen siirto väestötietojärjestelmään ilmoitetuista kuolemista päivittäin. Tieto puuttuvasta kuolintodistuksesta tulee Tilastokeskuksesta vasta edellisen vuoden kuolinsyytilastoja laadittaessa.
- THL:llä on kyky sähköisesti tiedustella puuttuvaa kuolintodistusta kuolinilmoituksen laatijalääkäriltä tai hänen toimeksiantajaltaan.
- Potilastietojärjestelmää tai sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmää käyttävällä lääkärillä on kyky laatia sähköinen haudauslupa ja tallentaa se myöhempää käyttöä varten.
- Ne lääkärit, joilla ei ole käytössään sähköistä potilas- tai asiakastietojärjestelmää saavat palvelun, jossa on kyky laatia sähköinen haudauslupa ja tallentaa se myöhempää käyttöä varten.
- Hautauksesta huolehtivalla taholla ja hautausmaan tai krematorion pitäjällä on kyky sähköisesti todentaa haudausluvan olemassaolo sekä kyky laatia kiistämätön sähköinen merkintä tapahtumasta.
- Tämä tarkastelu on pohjana myös nykyisille kehityslinjoille.

Kuvio 1. Ehdotettu kuolematiedon hallinnan ja siirron verkosto.

3.9.2 Kohdearkkitehtuuri: Kuolintodistussovellus 2018

Edelliseen kehityssuunnitelmaan liittyen todettiin tarve sähköisen työalustan luomiselle lääkäreille. Kohdearkkitehtuuri kuvasi lääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen tavoitetilän, jossa terveydenhuollon henkilöstö (lääkärit, sihteerit jne.) käyttää uutta Kuolintodistussovellusta (KTS) kuolematietojen kirjaamisen ja lomakkeiden lähettämiseen. Tarkoitus oli laatia kuolintodistus potilastietojärjestelmästä erillisessä palvelinympäristössä kuten Kelaimessa, jolloin ehdotettava palvelu olisi olennaisesti riippumaton potilastietojärjestelmien kehitystyöstä. Projektia ei toteutettu mm. juuri potilastietojärjestelmien ulkopuolisuuden vuoksi sekä kehityskustannusten ja laajan käytettävyyden ja toimintavarmuuden edellyttämien suurten ylläpidon kustannusten vuoksi.

Kuvio 2. Kuolintodistussovellusta varten kuvattu tavoitetilä sähköisen kuolintodistuksen liikkumisesta.

3.9.3 Väkky1 ja Väkky2, UNA

Kanta-palveluihin liittyneet todistusten ja lomakkeiden kysely- ja välityspalveluprojektit Väkky1 ja Väkky2 jäivät suunnittelutasolle.

3.9.4 Potilastietojärjestelmien ja niihin liittyvien palveluiden kehitystyö

Potilastietojärjestelmien ja niihin liittyvien palveluiden kehitystyötä on jatkettu, esimerkkinä UNA-lomake-sovellus (Asiakas- ja potilastietojärjestelmien uudistamisyhteistyö). Potilastietojärjestelmät ovat uudistuneet ja niitä on sulautettu toisiinsa. Tietoa tukevia järjestelmiä on selkiytetty. Tiedonhallinta on hyvällä tasolla, mutta esimerkiksi Kuntaliiton vuonna 2020 tuottaman tilannekuvan mukaan järjestelmissä on sekä resurssipulaa että päivitysvelkaa, mikä hidastaa kehitystyötä.

3.10 Muu tausta-aineisto ja yhteydenotot

Kuolematiedon ajantasaistaminen ja sähköinen tiedonsiirto on noussut keskusteluun useilla foorumeilla. Terveystieteiden tutkimuskeskusten lääkärit ja osastonsihteerit ovat ottaneet puhelimitse ja sähköpostitse yhteyttä THL:n oikeuslääkintäyksikköön kysyen, voisiko skannatun allekirjoitetun tai sähköisesti allekirjoitetun kuolintodistuksen lähettää THL:lle sähköisesti esimerkiksi sähköpostin liitteenä. Paperitulosteet ovat jäämässä terveydenhuollossa historiaan.

Sekä THL että Tilastokeskus ovat julkisesti toivoneet sähköisen kuolintodistuksen käyttöönottoa paperilomakkeiden käsittelyn kustannusten hallitsemiseksi ja kuolematiedon ajantasaiseksi tilastoimiseksi. Kuolintodistuksen siirtyminen paperilla ja uudelleen kirjaaminen tilastoa varten on merkittävä syy siihen, että kuolemansyytilastot valmistuvat vasta kuolinvuotta seuraavan vuoden marraskuussa. Ajantasainen kuolematieto on erityisen tärkeää yhteiskunnallisissa muutoksissa sekä kuolemiin vaikuttavien interventioiden toteuttamiseksi. Koronapandemian aikana vahvistetun kuolemansyytiedon puuttumisella on ollut merkittäviä poliittisia vaikutuksia.

Ulkomailla tapahtuvien kuolemien yleistyessä ja valtioiden välisten sopimusten vahvistuessa on kasvava tarve selkeille toimintavoille kuolematiedon rekisteröimiseksi ja hautausluvan vahvistamiseksi. Kirkkohallitus on esittänyt tässä asiassa huolensa THL:n tulkittua, että sillä ei ole riittäviä perusteita hautausluvan antamiseen silloin, kun oikeuslääkäri ei tutki vainajaa, vaan oikeuslääkärille toimitetaan ainoastaan vainajan mukana tulleet ulkomailla annetut asiakirjat.

Hautaustoimistojen liitto on ottanut Sosiaali- ja terveysministeriöön ja myös THL:ään yhteyttä sekä erityisesti pääkaupunkiseudun vainajapaikkojen ollessa riittämättömiä että vainajien säilytykseen ja käsittelyyn liittyvien epäkohtien vuoksi.

HUS on kehittänyt vainajasäilytyksen tietojärjestelmän, joka toimii samanaikaisesti usean toimipisteen alueella. Useat sairaanhoitopiirit ovat kehittäneet toimintaansa sopivia vainajatiedon hallintajärjestelmiä.

4 Kuolemaan liittyvän tiedonhallinnan nykytila

Kuolemalla on monta ulottuvuutta. Biologinen elintoimintojen päättyminen tarkoittaa samalla myös oikeushenkilön olemassaolon lakkaamista. Yksilön kuolema vaikuttaa hänen lähipiiriinsä monin tavoin, ja yhteisö jäsentyy uudelleen. Yhteisössä ja yhteiskunnassa kuoleman tapahtuma käynnistää useita prosesseja asioiden hoitamiseksi, ja myös vainajan ruumiista on huolehdittava.

4.1 Lainsäädäntö, viranomais määräykset ja ohjeet

Kuolemaan liittyvistä tehtävistä on säädetty laissa ja asetuksessa kuolemansyyn selvittämisestä (1.6.1973/459 ja 21.12.1973/948), hautaustoimilaissa (6.6.2003/457), terveydensuojelulaissa ja asetuksessa (19.8.1994/763 ja 16.12.1994/1280) sekä ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetussa laissa ja asetuksessa (2.2.2001/101 ja 28.6.2001/594). Lailla potilaan asemasta ja oikeuksista (17.8.1992/785) säädetään vainajan potilastietojen luovuttamisesta kuoleman jälkeen. Lisäksi kuoleman toteamisesta on säädetty Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella (27/2004).

Viranomaisohjeita kuolemaan liittyen ovat antaneet ainakin Lääkintöhallitus, jonka yleiskirjettä 1789 on edelleen sovellettu, sekä Poliisihallitus. Lisäksi valtiosopimuksella on sovittu ruumiin kuljetuksesta ja siihen liittyvistä asiakirjoista.

Seuraavassa on lueteltu kuolematiedon hallintaan liittyvät säädökset ja viranomaisohjeet sekä miltä osin ne tähän liittyvät.

[Laki](#) ja [asetus](#) kuolemansyyn selvittämisestä

- Kuolemasta ilmoittaminen
- Kuoleman toteaminen ja vainajan ulkotarkastus
- Lääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen
- Ruumiinavauksen järjestäminen
- Oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvitys
- Lääkärin rooli oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvityksessä
- Lääkärin lupa hautaamiseen
- Kuolintodistuksen tai kuolinselvityksen antaminen
- Tiedon saantioikeus
- Oikeus luovuttaa tietoa
- Kuolintodistuksen tarkastaminen
- Kuolintodistuksen säilyttäminen
- Ruumiin kuljetuskustannukset
- Valvonta ja ratkaisuvälit
-

[Sosiaali- ja terveysministeriön asetus kuoleman toteamisesta](#)

- Kuoleman määritelmä
- Kuoleman toteaminen sydämen sykkiessä (aivokuolema)
- Kuoleman toteaminen elintoimintojen päättyttyä
- Kohdunsisäinen kuolema
- Kuoleman kirjaaminen potilastietoihin

[Kudoslaki](#) ja [kudosasetus](#)

- Vainajan ruumiin, kudosten tai elinten käyttö toisen henkilön sairauden hoitamiseksi tai tutkimukseen tai opetukseen

[Asiakastietolaki](#)

- Potilaskertomukseen kirjattavan tiedon tallennus Kanta-arkistoon ml. kuolintodistus 1.10.2026 alkaen
- Velvoite koodistopalvelun käytöstä
- Velvoite asiakirjojen sähköisestä allekirjoittamisesta

[Laki potilaan asemasta ja oikeuksista](#)

- Säännös vainajan potilastietojen luovuttamisesta

[Hautaustoimilaki](#)

- Velvoite haudata
- Vainajan kunnioittava kohtelu
- Hautarekisterin pitäminen

[Terveystieteiden laissa](#)

- Ruumiin käsittely, säilyttäminen ja kuljettaminen
- Tieto infektoriskistä
- Asetus ruumiiden kuljettamista koskevan sopimuksen voimaan saattamisesta 13/1989

[Asetus ruumiiden kuljettamista koskevan sopimuksen voimaan saattamisesta 13/1989](#)

- Enimmäisvaatimukset ruumiin siirtämiseksi valtiosta toiseen.

Lääkintöhallituksen yleiskirje kuolemansyyn selvittämisestä 13.10.1982 D:4414/02/82 YK1789

- STM saattanut voimaan 30.4.1991
- Ohjeet lääkärille
- Kuoleman toteaminen
- Kuolemansyyn selvittäminen
- Kuolintodistuksen laatiminen
- Asiakirjojen laatiminen ruumiinavauksen yhteydessä

Poliisin ohje kuolemansyyn tutkinnasta

- Ohjeet poliisille kuolemantapauksen yhteydessä

4.2 Kuolintodistuslomakkeisto

Kuolintodistus on kymmenien vuosien kuluessa muotoutunut nykyisen kaltaiseksi. Kuolintodistus ilmoittaa vainajan nimen, henkilötunnuksen ja kotipaikan sekä syntymäajan ja kuolinajan ja paikan. Suomalainen kuolintodistus ilmoittaa myös vainajan kuolemansyyn, kuolemanluokan ja kuolemaan johtaneet tapahtumatiedot. Kuolintodistuslomakkeisto muodostuu seuraavista erikseen allekirjoitettavista asiakirjoista: ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään, lupa hautaamiseen, kuolintodistus ja ilmoitus kuolleena syntyneestä Kansaneläkelaitokselle. Näiden mallikappaleet on esitelty alla (kuvat 3. ja 4.).

THL vahvistaa kuolintodistuslomakkeen kaavan. Kuolintodistuslomake on viety koodistopalveluun ja se on saatavilla XML-, Excel- ja Teksti-muotoisena. Lomake on mahdollista hakea PDF-muotoisena THL:n verkkosivulta. PDF-muotoinen lomake ei kuitenkaan täytä koodistopalvelun mukaisen sähköisen asiakirjan edellytyksiä. Käytössä on THL:n vahvistaman lomakkeen lisäksi potilastietojärjestelmiin luotuja lomakkeita, jotka ovat ulkoasultaan pääosin vahvistetun lomakkeen kaltaisia.

Kuolintodistuslomakkeiston lähdekoodissa on kohdat, joihin kirjataan kyllä/ei-muodossa tieto siitä, onko todistus sähköisesti allekirjoitettu. Sähköisissä potilastietojärjestelmissä tämä tieto voidaan liittää sähköisen allekirjoituksen prosessiin.

Kuolintodistukseen on varattu tila kuolintodistuksen tarkastusmerkinnöille THL:ssä. Myös kuolintodistuksen tarkastus voidaan tehdä ja allekirjoittaa sähköisesti.

[Kuolintodistus 28 vrk:n ikäisestä tai vanhemmasta](#)

[Kuolintodistus alle 28 vrk:n ikäisestä tai kuolleena syntyneestä](#)

4.3 Kuolemansyyn selvityksen tiedonhallinta

Lääketieteellinen kuolemansyyn selvitys tapahtuu osana potilaan tutkimusta ja hoitoa ja lääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen asiakirjat ovat osa potilaskertomusta (laki potilaan asemasta ja oikeuksista, asiakastietolaki). Kuolintodistus liitetään potilaskertomukseen.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen asiakirjat ovat ensisijaisesti poliisin asiakirjoja, jotka laaditaan pääosin esitutkintalain kuvaamalla tavalla. Kuolemansyyn tutkiminta voi olla itsenäinen poliisin tehtävä tai myös osa esitutkintaa. Oikeuslääketieteelliseen kuolemansyyn selvitykseen liittyy aina lääkärin antama kuolemansyyn ilmoitettava kuolintodistus sekä oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen yhteydessä laadittavat asiakirjat.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen osalta poliisi arkistoi asiakirjansa poliisin tiedonhallintajärjestelmään. Mikäli kuolintodistus on laadittu terveydenhuollon toimipaikassa, se arkistoidaan potilastietojärjestelmään. Oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen asiakirjat arkistoidaan oikeuslääkinnän tietojärjestelmään sähköisesti.

Tilastokeskus säilyttää kuolintodistukset pysyvästi. Tilastokeskus säilyttää lain mukaan pysyvästi kuolintodistukset, joissa on kaksi allekirjoitusta eli niissä on sekä todistuksen laatineen lääkärin että todistuksen tarkastaneen THL:n oikeuslääkärin allekirjoitus. Kuolintodistus ei ole tällöin enää potilasasiakirja vaan hallinnollinen asiakirja.

Kuolemansyynselvitys

Kuvio 3. Kuolemansyyn selvitykseen liittyvät asiakirjat ja viranomaisilmoitukset.

4.3.1 Lääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen tiedonhallinta

Valtaosa (yli 80 %) kuolemansyyn selvityksistä tapahtuu lääketieteellisesti. Tavallisimmin vainajaa tämän elämän aikana hoitanut lääkäri laatii kuolintodistuksen elämän aikana muodostuneiden tietojen ja kuolemantapahtumaan liittyvien havaintojen perusteella. Kuolemansyyn selvittämiseksi voidaan tehdä lääketieteellinen ruumiinavaus. Lääketieteellisten ruumiinavausten määrä on kuitenkin viime vuosikymmeninä ja vuosina vähentynyt. Tämän arvioidaan liittyvän erityisesti lääketieteen kehittymiseen ja sairauksien diagnosointiin ja hoidon seurantaan niin, että kuolemansyy voidaan päätellä hoidon yhteydessä kertyneiden tietojen perusteella. Kuolemansyy voidaan selvittää lääketieteellisesti silloin, kun lääkärin hoidossa ollut potilas kuolee sairauteen. Kuoleman havainnoi usein sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö, ja kuolemasta ilmoitetaan lääkärille, jonka tulee todeta kuolema viivytyksettä. Tiedot kuolemantapahtumasta kirjataan potilastietojärjestelmään ja/tai asiakastietojärjestelmään, ja kuolemasta voidaan ilmoittaa nopeasti kuolemantapahtuman jälkeen.

Taulukko 2. Asiakirjat lääketieteellisessä kuolemansyynselvityksessä

Asiakirja	Tiedon luonti	Tiedon säilytys	Reksiterinpitäjä	Tiedon luovutus
Potilaskertomus, merkinnät kuolemasta	Potilas-/asiakastietojärjestelmä	Kanta-potilastiedon arkisto	Terveydenhuollon palvelunantaja	Ei luovuteta
Potilaskertomus, merkinnät ruumiinavauksesta	Potilastietojärjestelmä	Kanta-potilastiedon arkisto	Terveydenhuollon palvelunantaja	Ei luovuteta
Omaisien lupa lääketieteelliseen ruumiinavaukseen	Potilastietojärjestelmä	Kanta-potilastiedon arkisto	Terveydenhuollon palvelunantaja	Ei luovuteta
Viranomaisen lupa lääketieteelliseen ruumiinavaukseen	THL	Helmi-asiakirjajärjestelmä	THL	Terveydenhuollon palvelunantaja
Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään	Potilastietojärjestelmä	Potilastietojärjestelmä	Terveydenhuollon palvelunantaja	DVV
Hautauslupa	Potilastietojärjestelmä	Potilastietojärjestelmä	Terveydenhuollon palvelunantaja	Hautausmaa tai krematorio
Kuolintodistus	Potilastietojärjestelmä	Potilastietojärjestelmä	Terveydenhuollon palvelunantaja	THL*
Ilmoitus kuolleena syntyneestä Kelalle	Potilastietojärjestelmä	Potilastietojärjestelmä	Terveydenhuollon palvelunantaja	Kela
Ilmoitus ammattitaidista	Potilastietojärjestelmä	Kanta-potilastiedon arkisto	Terveydenhuollon palvelunantaja	Työterveyslaitos
Tartuntatauti-ilmoitus	Potilastietojärjestelmä	Kanta-potilastiedon arkisto	Terveydenhuollon palvelunantaja	THL
Ilmoitus potilasvahingosta?	Potilastietojärjestelmä	Kanta-potilastiedon arkisto	Terveydenhuollon palvelunantaja	Potilasvahinkolautakunta
Terveystarkastajan todistus	Kunta	Asiakirjahallinto, kunta	Kunta	Ulkomaille
Palsamointitodistus	Hautauspalveluyritys	Hautauspalveluyritys	Hautauspalveluyritys	Ulkomaille

*THL lähettää tarkastetun kuolintodistuksen edelleen Tilastokeskukselle, joka arkistoi kuolintodistuksen pysyvästi. Terveydenhuollon potilasasiakirjat mukaan lukien kuolintodistus hävitetään niihin liittyvän sääntelyn mukaisesti.

4.3.2 Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen tiedonhallinta

Noin viidesosa kuolemansyyn selvityksistä tapahtuu oikeuslääketieteellisesti, useimmiten tutkintaan liittyy ruumiinavaus. Kuolemansyyn selvittämiseksi tehdään poliisitutkinta, jos epäillään kuoleman aiheutuneen muusta kuin sairaudesta, kuoleman olosuhteet ovat poikkeavat tai vainajan henkilöllisyys on epäselvä. Poliisi voi käyttää tutkinnassa lääkäriä apunaan, ja oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen kyseessä ollessa oikeuslääkäriä. Jos kuolemansyyn on tunnettu ja ruumiinavausta ei tehdä, poliisi yleensä pyytää vainajaa elämän aikana hoitanutta lääkäriä laatimaan kuolintodistuksen. Siinä tapauksessa terveydenhuollon lääkäri laatii asiakirjat samalla tavalla kuin lääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen yhteydessä sillä erolla, että lääkäri toimittaa tiedot vainajan ulkotarkastuksesta ja kuolintodistuksen myös poliisille.

Jos vainajalle tehdään oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeuslääkäri laatii kaikki lääketieteelliset asiakirjat. Kuitenkin siinä tapauksessa, että henkilö on kuollut terveydenhuollon tai sosiaalihuollon toimipaikassa, jo kuoleman todennut lääkäri ilmoittaa kuolemasta väestötietojärjestelmään. Hoitopaikassa tehdään silloin myös muita kuolemaan liittyviä kirjauksia. Vainajaa elämän

aikana hoitanut lääkäri tai kuoleman todennut lääkäri voi myös tehdä lähetteen oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen, joka lähete tallennetaan useimmiten potilaskertomuksen yhteyteen.

Taulukko 3. Asiakirjat oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvityksessä

Asiakirja	Tiedon luonti	Tiedon säilytys	Rekisterinpitäjä	Tiedon luovutus
Kuolemansyyn-tutkinta	Poliisi	Poliisin tietojärjestelmä	Poliisi	THL
Ruumiinavausmääräys	Poliisi	Poliisin tietojärjestelmä	Poliisi	THL
Lääkärien läehte ruumiinavaukseen	Potilastietojärjestelmä	Potilastietojärjestelmä	Terveystietojärjestelmä	Poliisi/ THL
Ruumiinavauspöytäkirja	THL	OLT	THL	Poliisi
Lisätutkimuslausunnot	THL tai tutkimuksen tekijä	OLT	THL	Poliisi
Kuolemansyylausunto	THL	OLT	THL	Poliisi
Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään	THL	OLT	THL	DVV
Hautauslupa	THL	OLT	THL	Hautausmaa tai krematorio
Kuolintodistus	THL	OLT	THL	Poliisi/THL*
Ilmoitus kuolleena syntyneestä Kelalle	THL	OLT	THL	Kela
Ilmoitus ammattitaidista	THL	OLT	THL	Työterveyslaitos
Tartuntatauti-ilmoitus	THL	OLT	THL	THL
Terveystarkastajan todistus	Kunta	Asiakirjahallinto, kunta	Kunta	Ulkomaille
Palsamointitodistus	Hautauspalveluyritys	Hautauspalveluyritys	Hautauspalveluyritys	Ulkomaille

*THL lähettää tarkastetun kuolintodistuksen edelleen Tilastokeskukselle, joka arkistoi kuolintodistuksen pysyvästi. Myös THL säilyttää kuolintodistuksen sähköisesti.

4.4 Vainajalogistiikan tiedonhallinta ja hautauslupa

Viime vuosina sähköisen tiedonhallinnan yleistyessä vainajia säilyttävät tahot ovat kehittäneet myös sähköisiä vainajansäilytysjärjestelmiä perinteisen paperisen kirjanpidon rinnalle tai tilalle. Joillain terveydenhuollon toimijoilla sekä THL:llä on käytössään usean toimipaikan yhteinen vainajatietojärjestelmä. Osa järjestelmistä on puhtaasti vainajien säilytykseen liittyvää kirjanpitoa, toisin paikoin tiedot on yhdistetty lääketieteellisen tai oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen tietojen hallinnan järjestelmään. Käytössä on ainakin asiakirjahallintajärjestelmiä, varastojärjestelmiä, laboratorion hallintajärjestelmiä ja vainajasäilytykseen räätälöityjä järjestelmiä. Vainajiin liittyvät tiedot eivät pääsääntöisesti ole potilasasiakirjoja, ja terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimipaikkojen ratkaisu on ollut kehittää vainajatiedon hallinnan järjestelmiä, jotka ovat potilastietojärjestelmistä erillisiä.

Tieto vainajan hautaamisesta kirjataan hautarekisteriin ja tuhkauksesta krematorion rekisteriin, jotka tiedot ilmoitetaan myös digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle tai evankelis-luterilaisen tai ortodoksisen kirkon jäsenen osalta asianomaiselle seurakunnalle. Seurakunnat ovat kehittäneet sähköisen hautapaikkahakupalvelun, jonka tiedot täydentyvät vähitellen. Lisäksi Aluehallintovirasto hallinnoi lupia yksityisistä hautapaikoista.

Hautauspalveluyrittäjillä ja vainajakuljetusyrityksillä on yritystoimintaan liittyvä kirjanpito.

Kaikki kuolematiedot eivät ole salassa pidettäviä, mutta vainajakirjanpitoon liittyy usein yksityistä tietoa, mukaan lukien terveystiedot, sekä esimerkiksi vainajien omaisten yhteystietoja. Nämä asettavat lisävaatimuksia hyvälle tiedon hallinnalle, tiedon suojaamiselle ja tiedon luovuttamiselle.

Kuolintodistuksen lupa hautaamiseen sisältää henkilötiedon ja kuolematiedon lisäksi tiedon siitä, että vainajan voi luovuttaa säilytyksestä haudattavaksi. Hautauslupa on liitetty vuonna 2020 myös tieto sähköisten hoitolaitteiden poistosta, jolla on merkitystä vainajan käsittelylle, lähinnä tuhkaamiselle.

4.5 Toimijat

Kuolemantapahtumalla on ainakin biologinen, lääketieteellinen, sosiaalinen, käytännöllinen, hallinnollinen ja yhteiskunnallinen vaikutus. Nämä edellyttävät suoraan vainajaan kohdistuvia toimia ja erilaisia kirjausmerkintöjä ja tiedon välittämistä. Kuolemaan liittyvää tietoa tuottavat, hallinnoivat ja vastaanottavat hyvin monet viranomaiset, yhteisöt, yritykset ja yksityiset henkilöt. Kuolemat ovat myös yksilöllisiä: toimijat ja toimenpiteet kirjausmerkintöineen ja tiedonsiirtoineen eivät ole aina samat tai edes samankaltaiset. Seuraavassa on lueteltu joitakin yleisimpiä toimijoita kuolemaan liittyvän tiedonhallinnan näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajat

- tuottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- vastaanottaa kuolematietoa poliisilta ja toiselta palvelunantajalta
- potilaskertomus/asikastietojärjestelmä
- kuolintodistuslomakkeisto
- lähetteet
- terveystiedot kuolemansyyn selvitykseen
- riskitiedot
- tahdonilmaisut

Poliisi

- tuottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- vastaanottaa kuolematietoa terveydenhuollon toimijoilta ja THL:ltä
- poliisin tietojärjestelmä

THL

- tuottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- vastaanottaa kuolematietoa terveydenhuollon toimijoilta ja poliisilta
- Oikeuslääkinnän tietojärjestelmä OLT

DVV

- vastaanottaa, käsittelee ja luovuttaa kuolematietoa
- Väestötietojärjestelmä

Tilastokeskus

- vastaanottaa, käsittelee ja luovuttaa kuolematietoa
- kuolintodistuksen arkistointi

Hautauspalveluyritykset

- vastaanottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- voi tuottaa kuolematietoa (vainajan käsittelyyn liittyen)

Vainajakuljetusyrietykset

- voivat vastaanottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- voi tuottaa kuolematietoa (vainajan käsittelyyn liittyen)

Aluehallintovirasto

- vastaanottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- rekisteri yksityisistä hautapaikoista

Hautausmaiden ylläpitäjät

- vastaanottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- tuottaa kuolematietoa
- hautarekisteri
- Krematoriot
- vastaanottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- tuottaa kuolematietoa
- tuhkausrekisteri

Evankelis-luterilaiset ja ortodoksiset seurakunnat

- vastaanottaa ja luovuttaa kuolematietoa
- tuottaa kuolematietoa

Muut uskonnolliset yhteisöt

- vastaanottaa ja luovuttaa kuolematietoa

Omaiset ja läheiset

- vastaanottaa kuolematietoa

Kansaneläkelaitos

- vastaanottaa kuolematietoa
- ylläpitää Kantaa

Työterveyslaitos

- vastaanottaa kuolematietoa

Potilasvahinkolautakunta

- vastaanottaa kuolematietoa

Vakuutusyhtiöt

- vastaanottaa kuolematietoa

Valvira

- vastaanottaa kuolematietoa

Fimea

- vastaanottaa kuolematietoa

Yliopistot

- vastaanottaa kuolematietoa
- voi tuottaa ja luovuttaa kuolematietoa

Kudoslaitokset

- vastaanottaa kuolematietoa
- voi tuottaa ja luovuttaa kuolematietoa

Biopankit

- vastaanottaa kuolematietoa
- voi tuottaa ja luovuttaa kuolematietoa

Tuomioistuimet

- vastaanottaa kuolematietoa
- voi tuottaa kuolematietoa

Syyttäjänlaitos

- vastaanottaa kuolematietoa
- voi tuottaa kuolematietoa

Kuolematietoa säilytetään ainakin näissä tietojärjestelmissä:

- Terveystietojärjestelmä: potilastietojärjestelmä
- Sosiaalitoimi: sosiaalihuollon järjestelmä
- DVV: väestötietojärjestelmä
- THL: Oikeuslääkinnän tietojärjestelmä, Helmi-asiakastietojärjestelmä
- Tilastokeskus: Tilastokeskus
- Seurakunnat: hautarekisterit
- Kreamtoriot: tuhkausrekisterit
- Yrittäjät: hautautoimistojen kirjanpito
- Terveystietojärjestelmä: vainajansäilytysjärjestelmät
- Terveystietojärjestelmä: näyterekisterit, näytteenhallinta
- Kela: Kanta-arkisto
- Kela: etuusrekisterit
- Poliisi: poliisin tietojärjestelmät

4.6 Kuolematiedon käyttö

Lukuisat viranomaiset, yhteisöt, yritykset ja yksityishenkilöt tuottavat ja käyttävät kuolemantapahtumaan liittyvää tietoa tai kuolemaan liittyvää lääketieteellistä tietoa. Seuraavassa on lyhyesti kuvattu, mihin tarkoituksiin tietoa käytetään. Kuolemaan liittyvä tieto on pirstaleista, ja tiedon käyttäjä tarvitsee usein tietoa monesta lähteestä. Osa kuolematiedosta, kuten tieto elossa olosta, on julkista. Osa tiedosta on saatavilla perustellusta pyynnöstä. Osa tiedosta, kuten tieto kuolemansyistä, on salassa pidettävää ja voidaan luovuttaa vain, mikäli tiedon saantiin on osoitettu laillinen oikeus. Vaikka kuolemansyyn selvityksen asiakirjat ovat salassa

pidettäviä, kuolematietoa, erityisesti kuolemansyitä, saatetaan avoimesti kertoa vainajan lähiympäristölle tai julkisuuden henkilöiden osalta mediassa.

Seuraavassa on lueteltu eri tietokokonaisuuksien tavallisimpia käyttökohteita.

4.6.1 Kuoleman toteaminen, kuolemasta ilmoittaminen väestötietojärjestelmään

Kuolema päättää elämän ja elämään liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Esimerkiksi etuuskien maksaminen päättyy kuolemaan. Raha-asioiden ja esimerkiksi laskujen hallinta siirtyy kuolinpesälle. Kirjatulla kuoleman ajankohdalla voi olla monenlaisia merkityksiä, niin taloudellisia kuin kokemuksellisiakin. Kuoleman ajankohdalla voi toisinaan olla olennainen merkitys myös perimysjärjestykseen.

4.6.2 Väestötietojärjestelmään tallennettava tieto, väestötietojärjestelmästä saatava tieto

Väestötietojärjestelmään tallennetaan henkilötietoa, mukaan lukien kuolinaika. Väestörekisteristä löytyy myös tieto kuolemasta ilmoittaneesta ja hautausluvan antaneesta lääkäristä. Tiedoilla osoitetaan mm. sukulaisuussuhteita, perimysjärjestyksestä tai esimerkiksi avioliiton päättymistä kuolemaan. Asiakirjoja tarvitaan kuolinpesän hoitamiseen ja perunkirjoitukseen, käyttöoikeuksien osoittamiseen, korvauksiin, sopimuksiin, tilauksiin, velkoihin, veroihin. Väestörekisteristä voidaan hakea tietoa kuolemansyyn selvittäjästä ja hautauksesta sekä aiemmista henkilörekisterinpitäjistä.

4.6.3 Lupa vainajan hautaamiseen tai tuhkaamiseen

Edellytys hautaamiselle tai tuhkaamiselle.

4.6.4 Todistus kuolemansyistä

Vakuutuskorvaukset, viranomaiset (poliisi, THL, Valvira, AVI), elinsiirtorekisteri ym., tilastointi, tutkimus.

4.6.5 Kuolemaan liittyvät viranomaisilmoitukset

Ammattitautirekisteri, haittavaikutusrekisterit, syöpärekisteri, tartuntatautirekisteri.

4.6.6 Ilmoitus kuolleena syntyneestä Kansaneläkelaitokselle

Äitiyspäivärahan lakkaaminen lapsen syntyessä kuolleena. Kansaneläkelaitos saa tiedon muista kuolemantapauksista suoraan väestötietojärjestelmästä, jolloin myös muut etuudet kuten asumistuki, toimeentulotuki ja eläke päättyvät.

4.6.7 Kuolemansyyn selvityksen asiakirjat, lääketieteellinen, oikeuslääketieteellinen

Tieto ruumiinavauksesta hoitavalle taholle tai poliisille, tieto kuolemasta omaiselle, kantelu- ja oikeusprosessiin tarvittavat asiakirjat. Tilastointi. Tutkimus.

4.6.8 Palsamointitodistus, todistus tarttuvista taudeista

Vainajan siirto toiseen maahan.

4.6.9 Vainajan sijaintitieto

Vainajan säilytys, vainajan siirto, kustannuksien kohdentaminen.

4.6.10 Hautarekisteri

Hautapaikan löytäminen.

4.6.11 Kuolemansyiden tilastointi

Tieto yhteiskunnasta, tutkimus, interventiot.

4.6.12 Kansainvälinen tilastointi

Tieto yhteiskunnasta, tutkimus, interventiot. Kansainvälinen vertailu, tulonsiirrot.

4.6.13 Tutkimustieto

Yhteiskunnan ja mm. lääketieteellisen hoidon kehittäminen.

5 Kuolemaan liittyvän tiedonhallinnan kehittämistarpeet

Edellä kuvatusti kuolematietoa käytetään kuolemaan liittyvien asioiden hoitamiseen ja yhteisöllisiin ja yhteiskunnallisiin tarkoituksiin. Tiedon tulisi olla oikeaa ja ajantasaista ja tiedon luominen, säilyttäminen ja luovuttaminen hallittua. Viranomaisyhteistyön tulisi olla sujuvaa ja kansalaista palvelevaa. Kuolematietoa tuottavat, käyttävät ja siirtävät niin viranomaiset kuin yritykset, yhteisöt ja yksityishenkilötkin. Kuolemaan liittyvien tehtävien ja asiakokonaisuuden hallinta on luonteeltaan verkostoitunutta. Tiedonhallinnan siirtämisen laajemmin sähköiseen toimintaympäristöön olisi hyvin perusteltua.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoite on, että digitalisaation ja teknologisen kehityksen luomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Suomi kehittää säädösympäristöä ja hallintoa siten, että ne mahdollistavat digitalisaation ja kestävä kehityksen sekä laajan kokeilukulttuurin. Julkisten palveluiden tulisi olla kansalaisten ja yritysten digitaalisesti saatavilla.

Hallitusohjelmaan perustuu myös hanke valmistella julkiselle hallinnolle ja palveluille yhteinen strategia, johon liittyy julkisen hallinnon yhteistyö muun yhteiskunnan kanssa ja kehittää tätä mahdollistavia digitaalisia ratkaisuja. Strategian mukaan osa yhtenäistä ja yhdessä tekemistä on esimerkiksi rakentaa yhdessä sähköistä asiointia verkkopalveluina. (Julkisen hallinnon uudistamisen strategia, VM, 1.12.2020)

5.1 Kuolemansyyn selvittämisen asiakirjojen digitalisaatio

Kansalaisen, tässä tapauksessa vainajan omaisen, julkisyhteisöjen, vainajatoimintaan liittyvien yritysten sekä viranomaisten päivittäistoiminnan kannalta keskeinen tarve on kuolemansyyn selvittämiseen ja samalla vainaja-asioiden hoitamiseen liittyvien asiakirjojen siirtäminen sähköiseen toimintaympäristöön. Terveydenhuollon toimipaikat sekä THL laativat kuolintodistuslomakkeiston asiakirjoja kukin omassa tietojärjestelmässään. Asiakirjoista on luotu kansalliselle koodistopalvelimelle lomakkeisto, joka ei kuitenkaan ole digitaalisesti yhdenmukaisena käytössä. Potilastietojärjestelmissä lomakkeiston asiakirjat pääsääntöisesti tulos-tetaan paperille, allekirjoitetaan käsin ja lähetetään kirjepostina vastaanottajalle. Hautauslupa voi liikkua myös vainajan mukana.

Lainsäädännöllisesti ei ole esteitä kuolintodistuslomakkeiston asiakirjojen sähköiselle käsittelylle. Asiakirjojen yhtenäisen sähköisen käsittelyn suuri haaste on kuitenkin, että tietoa tuotetaan useissa eri tietojärjestelmissä ja että tietoa välitetään lukuisille erilaisille toimijoille. Viranomaistoimijoiden määrä on vielä rajallinen, mutta esimerkiksi hautauslupa siirtyy tällä hetkellä satojen hautauspalveluyrittäjien välityksellä. Eriyisesti tiedonsiirrolle ei ole käytössä yhtenäisiä tapoja ja reittejä, vaikkakin joitakin palvelukanavia on jo perustettu (erityisesti Suomi.fi). Haasteiksi ovat myös muodostuneet mm. terveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämisen kustannukset ja kehittämistarpeiden kasautuminen.

Kuolemantapahtumaan liittyy useita viivytyksettä tehtäviä toimenpiteitä kuten kuoleman toteamisen ja vainajan ulkotarkastuksen merkinnät potilas- ja asiakastietojärjestelmään. Ensimmäinen viranomaisilmoitus on ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään. Tämä ilmoitus on lääkärin laadittava ja sisältyy kuolintodistuslomakkeistoon. Sekä vainaja-asioiden hoitamisen mahdollistamiseksi että väärinkäytösten estämiseksi on tärkeää, että DVV saa tiedon kuolemasta mahdollisimman nopeasti. DVV tarjoaa mahdollisuutta suoraan sähköiseen tiedonsiirtoon potilastietojärjestelmästä väestötietojärjestelmään. Tämä integraatio on jo käytössä joissakin lähinnä suurissa terveydenhuollon toimipaikoissa sekä THL:ssä. Useimmat toimijat kuitenkin ilmoittavat tiedon paperitulosteella, mikä aiheuttaa vähintään päivien viiveen tiedon siirtymisessä.

Hautauslupa siirtyy tällä hetkellä yksinomaan paperilomakkeena – niissäkin tapauksissa, joissa hautauslupa on sähköisesti allekirjoitettu. Joissakin tapauksissa asiakirja on voitu siirtää ensin sähköpostiin

skannattuna. Hautausluvan suoraan siirtymiseen terveydenhuollon toimipaikasta hautausmaalle tai krematorioon liittyy useita haasteita, joita on tarkasteltu edempänä.

Kuolemansyyt ilmoittava kuolintodistus liikkuu usean viranomaisen käsiteltävänä. Paperitulosteena liikkuvaan kuolintodistukseen liittyy tästä syystä suurimmat käsittelykustannukset ja viiveet. Hidas prosessi haittaa mm. virheiden korjaamista ja aiheuttaa tilanteen, jossa samasta asiakirjasta on useita versioita. Tulostetun ja postitetun asiakirjan skannaaminen ja tiedon digitointi on hyvin hidasta. Nykytilanteessa esimerkiksi väestötieto kuolemiin liittyen valmistuu lähes vuoden viiveellä, mikä on liian pitkä aika esimerkiksi vakavien terveyshaittojen seurantaan ja tutkimukseen.

Taulukossa 4 on esitetty kuolemansyyntä selvityksen asiakirjoihin liittyvät tunnistetut kehittämistarpeet. Kuolintodistuslomakkeistoon kuuluu edellä kuvattujen asiakirjojen lisäksi ilmoitus kuolleena syntyneestä Kansaneläkelaitokselle. Asiakirjaa tarvitaan melko vähän, ja sen siirtäminen paperilomakkeella ei nykytilanteessa aiheuta merkittävää haastetta. Kun pohditaan tarvetta tiedonsiirron sähköistämiseen, on hyvä tunnistaa, että paperin käytön harvinaistuessa esimerkiksi tulostamiseen tarvittavat laitteet tai käsin allekirjoittamisen prosessit eivät välttämättä ole tulevaisuudessa yhtä yleisiä kuin nykyisin. Siten myös satunnaisesti tarvittavien asiakirjojen sähköinen siirto tulisi suunnitella.

Taulukko 4. Kuolemansyyntä selvityksen asiakirjoihin liittyvät kehityskohteet

Kehityskohde	Tehtävä	Tarve	Perustelu
VTJ-ilmoitus	Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään	Kuoleman nopea rekisteröinti	Tietoturvallisuus, mm. identiteettivarkauksien estäminen. Kuolemaan liittyvien asioiden hoito.
Hautauslupa	Hautausluvan sähköinen siirto hautausmaan ylläpitäjille tai krematoriolle	Sähköinen lomake. Sähköinen allekirjoitus, sähköinen säilytys Kanta-arkistossa. Sähköinen siirto.	Ajantasainen tiedonsiirto. Virheiden vähentäminen. Paperittomuus. Kustannusten hallinta.
Kuolintodistus	Sähköinen lomakemuotoinen kuolintodistus	Sähköinen lomake. Sähköinen allekirjoitus, sähköinen säilytys Kanta-arkistossa.	Yhdenmukainen kuolintodistus, jota voidaan käsitellä sähköisesti (kuolemansyyntä selvitys, tilastointi). Paperittomuus. Kustannusten hallinta.
Kuolintodistuksen siirto THL:lle ja Tilastokeskukseen	Kuolintodistuksen sähköinen siirto THL:lle, sähköinen tarkastus, sähköinen tiedonsiirto Tilastokeskukselle	Sähköinen tiedonsiirto, tarkastuksen prosessi. Tilastoinnin nopeuttaminen.	Ajantasainen tiedonsiirto. Virheiden hallinta (asiakirjat, kuolemansyyntä selvitys). Paperittomuus. Kustannusten hallinta.
Päivitysvalmius	Kuolintodistuksen päivitysvalmius	Varautuminen mm. koodistomuutoksiin (tautiluokitus) ja sähköisen toimintaympäristön kehittämiseen.	Sähköinen tiedonhallinta ja toimintaympäristöt kehittyvät jatkuvasti. Muutokseen tulee varautua mm. järjestelmien joustavuudella ja ylläpidolla.
Kela-ilmoitus	Sähköinen lomake ilmoitus kuolleena syntyneestä Kansaneläkelaitokselle	Lomakkeen siirto lääkäriltä Kelalle, suunniteltu suoraa integraatiota.	Ajantasainen tiedonsiirto. Paperittomuus. Viranomais-toiminnan yhtenäisyys.
Ulkomailla kuolleiden asiakirjat	Ulkomailla kuolleiden kuolemansyyntä selvitykseen ja hautaamiseen liittyvät asiakirjat	Tarve on 50 vuodessa kasvanut. Haasteina mm. viranomaisvastuut sekä asiakirjojen oikeellisuuden selvittäminen.	Yhdenvertaisuus

5.1.1 Paperille tulostettujen asiakirjojen käsittelykustannukset

Vuonna 2018 arvioitiin, että yksinomaan kuolema-asiakirjojen paperitulosteiden käsittelyyn kului varovasti arvioidenkin noin 15 henkilötyövuotta, vaikka osa kuolematiedosta voitiin jo tuolloin siirtää suoralla sähköisellä yhteydellä mm. oikeuslääkinnän tietojärjestelmästä väestötietojärjestelmään ja Tilastokeskukselle. Luku ei sisältänyt asiakirjojen laatimiseen kuluva aikaa. Pelkästään viranomaisten välillä liikkui tuolloin vuosittain vähintään 200 000 tulostettua ja allekirjoitettua kuolema-asiakirjaa, joista terveyden huollon toimipaikkojen kuolintodistukset, noin 45 000, postitettiin kahdesti. Asiakirjoja tulostettiin ja lähetettiin näiden väestötietojärjestelmäilmoituksen, hautausluvan ja arkistoivan kuolintodistuksen lisäksi omaisille ja muille viranomaisille ja toimijoille kuten poliisille tai vakuutusyhtiöille. Keskimääräinen henkilötyövuoden hinta valtiolla oli tuolloin noin 46 000 €, ja sen mukaan laskettuna yksinomaan henkilöstökulut paperisten asiakirjojen käsittelystä olivat noin 700 000 € vuodessa.

Edellä kuvattujen kustannusten lisäksi paperisen asiakirjan vastaanottaja tallentaa tiedon omaan sähköiseen järjestelmäänsä. Esimerkiksi DVV on arvioinut, että yksinomaan ilmoitusten kuolemasta sisältämien tietojen tallentamiseen tarvittiin viisi henkilötyövuotta vuonna 2022, jolloin DVV vastaanotti noin 60 % asiakirjoista paperisina. Tilastokeskuksen arvio vuodelle 2022 oli samansuuntainen.

Henkilöstökustannusten lisäksi kuluja aiheutuu muun muassa materiaaleista, tulostamisesta ja postittamisesta sekä asiakirjojen arkistoinnista. Kun merkittävä osa asiakirjoista luodaan ja arkistoidaan sähköisesti, paperinen välivaihe on yhä heikommin perusteltavissa.

5.2 Lainsäädännön ja ohjeistuksen kehittämistarpeet

Nimenomaan kuolemaan liittyvistä tehtävistä ja asiakirjoista on säädetty laissa ja asetuksessa kuolemansyyn selvittämisessä, jotka on kuitenkin pitkälti rakennettu 1970-luvun alun toimintaympäristöön erityisesti terveydenhuollon organisaation ja asiakirjojen hallinnan näkökulmasta. Lain ja asetuksen yksityiskohtia on päivitetty, mutta kokonaisuudistusta ei ole saatu toteutettua. Kattava viranomaisohjeistus lakiin ja asetukseen liittyen on lääketieteellisten toimien ja asiakirjojen osalta annettu vuonna 1983. Ohjeistus on varsin yksityiskohtainen ja säädöstekstiinkin verrattuna vahvasti asemoituna ajan organisaatioon ja asiakirjojen laatimistaan.

Laki ja asetus kuolemansyyn selvittämisestä ovat lääkärin ja poliisin tehtävien jaon osalta pääosin selkeät ja käyttökelpoiset, mutta tiedonhallinnan osalta ne eivät vastaa nykyistä terveydenhuollon toimintajärjestelmää eivätkä tiedonsaantiin tai tiedon luovuttamiseen liittyviä tarpeita ja mahdollisuuksia.

Taulukko 5. Tiedonhallinnan osalta keskeiset lainsäädännön kehittämistarpeet

Kehityskohde	Tehtävä	Tarve	Perustelu
Tiedot kuolemansyyn selvittäjälle	Terveystietojen siirto kuolemansyynselvittäjälle	Tieto elämänaikaisista sairauksista, lääkkeistä ja hoitotoimista sekä kuoleman toteamiseen ja vainajan käsittelyyn liittyvistä toimista. Tiedonsaanti tahdonilmaisuista ja riskitiedoista.	Oikeuslääketieteellisessä kuolemansyynselvityksessä tietojen puuttuminen heikentää kuolemansyyn selvityksen laatua.
Tiedot kuolemansyystä lääkärille	Kuolematietojen saanti terveydenhoidon kehittämisen tarpeisiin myös oikeuslääketieteellisestä kuolemansyynselvityksestä	Oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen tietojen siirto poliisilta terveydenhoitoon tarvittaessa.	Potilasturvallisuus
Kuolintodistuksen säilytys Kantaan	Kuolintodistuksen pysyvä säilytys ja siihen liittyvät tehtävät Tilastokeskukselta Kantaan	Tilastokeskus ei katso säilytyksen ja siihen liittyvien tehtävien kuuluvan toimintaansa.	Sähköisen säilytyksen myötä kuolintodistus on jo Kannassa, jonka varsinaista toimintaa on asiakirjojen säilytys ja luovutus.

Tarkentavia säännöksiä kaivataan ulkomailla kuolleiden asiakirjojen käsittelyyn.

- Tehtävä: Ulkomailla kuolleiden kuolemansyynselvitykseen ja hautaamiseen liittyvät asiakirjat
- Tarve: Tarve on 50 vuodessa kasvanut. Ohjeistus on epäselvä. Haasteina mm. viranomaisvastuut sekä asiakirjojen oikeellisuuden selvittäminen.
- Perustelu: Yhdenvertaisuus

Lisäksi lainsäätäjän tulisi arvioida päivitystarpeet seuraavissa erityistilanteissa.

Taulukko 6. Kehityskohteet erityistilanteissa

Kehityskohde	Tehtävä	Tarve	Perustelu
Elinsiirto	Tiedonsaanti elinsiirtoa varten hoidosta, tahdonilmaisusta ja kuolemansyyn selvityksestä. Luovuttajien valinta.	Sähköinen, suojattu tiedon luovutus. Prosessin ja lomakkeiden kehitys. Säädösten tarkistus.	Ajantasainen tiedonsiirto. Elinten ja kudosten luovuttamisen mahdollistaminen silloin, kun estettä luovutukselle ei ole.
Lääketieteellinen koulutus	Lääketieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen liittyvät asiakirjat, elämänaikaisen tahdonilmaisun saanti. Vainajien valinta.	Sähköinen, suojattu tiedon luovutus. Prosessin ja lomakkeiden kehitys. Säädösten tarkistus.	Ajantasainen tiedonsiirto. Koulutuksen mahdollistaminen silloin, kun estettä sille ei ole.
Lääketieteellinen tutkimus	Lääketieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen liittyvät asiakirjat, elämänaikaisen tahdonilmaisun saanti. Vainajien valinta.	Sähköinen, suojattu tiedon luovutus. Prosessin ja lomakkeiden kehitys. Säädösten tarkistus.	Ajantasainen tiedonsiirto. Kudosten käytön mahdollistaminen silloin, kun estettä siihen ei ole.

5.3 Vainajien käsittelyyn, säilyttämiseen ja kuljettamiseen liittyvät kehittämistarpeet

Siirtyminen sähköisiin potilastietojärjestelmiin ja laboratoriojärjestelmiin ja tietosuojan ja tietoturvan periaatteiden sisäistäminen ovat vähitellen johtaneet myös vainajakirjanpidon siirtoon sähköisille työskentelyalustoille. Tietoa voidaan säilyttää tavanomaisten toimisto-ohjelmien tiedostoissa tai selkeästi kehittyneemmissä asiakirjahallinta-, näytehallinta- tai varastojärjestelmissä. Vainajien kylmäsäilytystä ja kuljetusta käsittelevässä selvityksessä vuonna 2020 havaittiin, että vainajatiedon hallinnassa oli puutteita erityisesti vainajien sijaintitietojen ja vainajasäilytyspaikkatietojen hallinnassa sekä vainajien tunnistamiseen liittyvässä kirjanpidossa ja merkinnöissä. Kyselyssä koettiin tarve tiedon saannille samanaikaisesti useista toimipaikoista. Puutteelliseen kirjanpitoon oli liittynyt myös virhetilanteita, jotka olivat johtaneet pahimmillaan väärän vainajan tuhkaamiseen.

Kuolintodistuslomakkeiston hautauslupa on sisällytetty joitakin vainajan käsittelylle ja kuljetukselle tarpeellisia tietoja. Kun hautauslupa siirtyy sähköisesti käsiteltäväksi, pääsy näihin tietoihin voi edellyttää tiedon saantia Kanta-tietokannasta joko suoralla yhteydellä tai kysely- ja välityspalvelun kautta. Voi olla jatkossa perusteltua liittää näitä tarpeellisia tietoja myös vainajasäilytysjärjestelmään, jolloin tieto on saatavilla suoraan siitä toimipaikasta, jossa vainaja sijaitsee.

Taulukko 7. Seuraavassa on kuvattu vainajasäilytykseen liittyviä kehitystarpeita.

Kehityskohde	Tehtävä	Tarve	Perustelu
Vainajasäilytysjärjestelmä	Sähköinen ja alueellisesti yhtenäinen vainajasäilytysjärjestelmä	Vainajasäilytysjärjestelmien luominen ja käyttöönotto.	Vainajan sijainnin ja vainajapaikkojen jäljittäminen. Vainajatietojen ylläpito (henkilötieto, lupa hautaamiseen, hoitolaitteiden poisto, tartuntavaara).
Vainajaranneke	Vainajan tunnistus ja merkitseminen	Systemaattinen vainajien merkintä ensisijaisesti rannekkeella, viivakoodi tai QRS-koodi suositeltava	Väärrien siirtojen ja tuhkausten välttäminen.
Omaavvontta	Vainajakirjanpito ja omaavvontajärjestelmä	Vainajatoiminnan laadun kehittäminen ja seuranta. Toiminnan suunnittelu, tietojen hallinta, toiminnan arviointi ja kehittäminen.	Toiminnan tehokkuus. Säilytysaikaisten lyhentäminen. Virheiden välttäminen.
Varautuminen	Varautuminen tilanteisiin, joissa vainajien henkilöllisyys on epäselvä	Varautuminen	Sähköiseen järjestelmään siirryttäessä on huomioitava, että tiedot eivät ole aina kattavat tai oikeat.
Varautuminen	Varautuminen sähköttömään toimintaan	Varautuminen	Sähköiseen järjestelmään siirryttäessä on suunniteltava varajärjestelmä. Esim. tiedot vainajarannekkeessa.

5.4 Tulevaisuuden kehitystarpeet, kokonaisarkkitehtuuri

Kuolematietoa syntyy usean eri toimijan järjestelmässä ja sitä käytetään laajassa verkostossa, joka kattaa yksityishenkilöiden osallisuuden myötä koko yhteiskunnan. Kuolemansyyn selvittämisen asiakirjat ovat poliisitutkintaa lukuun ottamatta lääkärintodistuksen asemassa ja lomakemuotoisia. Sähköisen tiedonhallinnan ja verkostoitumisen kehittyessä on perusteltua kysyä, tuleeko tieto siirtää allekirjoitettuna lomakkeena vai voidaanko tietoa siirtää eri tilanteissa osissa. Esimerkiksi väestötietojärjestelmään kirjataan perinteisesti lääkärin lomakemuotoisen ilmoituksen perusteella kuolemaan liittyvät henkilö- ja aikatiedot. Nämä samat tiedot ovat kuitenkin poimittavissa potilastietojärjestelmästä lääkärin kirjausmerkintöjen perusteella jo ilman erillistä todistusta, ja DVV voi vastaanottaa kuolemaa koskevat tiedot varmistuttuaan tietojen ilmoittajasta, tämän oikeudesta ilmoituksen tekemiseen ja ilmoituksen muusta luotettavuudesta. Tämä tapahtuu sähköisen rajapinnan kautta ilman määrämuotoista lomaketta. Tulee pohtia, onko tieto luotettavampaa, jos lääkäri sen kunniansa ja omantuntonsa kautta ja allekirjoituksellaan vahvistaa. Kuitenkin jo nyt potilastietojärjestelmät varmentavat, että järjestelmään vahvasti tunnistettu lääkäri on tehnyt itse kirjauksen kuolemasta tai henkilökohtaisesti hyväksynyt sanelusta kirjoitetun tekstin.

Kuolematietoa voidaan tarkastella myös tiedon osina, jotka osat muodostuvat yhteisesti käytössä olevaan tiedon verkostoon usean toimijan tuottamana, ja osina, joita tästä tiedon verkosta voidaan luovuttaa tietoa tarvitsevalle ja tiedonsaantiin oikeutetulle taholle. Nykytilanteessa tämä tarkoittaisi tiedon kokoamista yhteen sijaintiin, josta tietoa luovutettaisiin. Kuolemaan liittyvän tiedon osalta tämä tarkoittaisi ehkä uuden järjestelmän luomista. On kuitenkin nähtävissä sellainen tiedonhallinnan tulevaisuudennäkymä, jossa pirstaleista tietoa voitaisiin hallita laajemman tietoverkoston osissa ja koota verkostosta pyynnöstä. Tämänkaltainen tiedonhallinta on mahdollista jo nyt hajotetusti yhden järjestelmän eri sijainneissa. Jos kuitenkin tiedon säilyttämisen ja tiedonsiirron tapoja voidaan yhtenäistää tai tietoa voidaan muuntaa yhtenäiseksi, tällainen voi olla myöhemmin mahdollista myös eri järjestelmien verkostossa. On todennäköistä, että kuolemaan liittyvät tiedot eivät ole ensimmäisten kehityskohteiden joukossa, mutta tiedonhallinnan kehittämisen yhteydessä tulee

muistaa kehitystyön joustavuus ottaen huomioon tulevat tiedonhallinnan tarpeet. Tämä tarkoittaa esimerkiksi tiedon rakenteista tuottamista ja säilyttämistä, jolloin esimerkiksi kuolintodistuslomakkeesta on irrotettavissa yksittäinen tieto.

Tiedonhallinnan rakenteisuuden lisäksi tulevaisuuden tietotarpeet on myös pyrittävä tunnistamaan mm. lainsäädäntötyössä. Tämä tarkoittaa lähinnä tietotarpeiden ennakointia ja niiden huomioon ottamista säännösten sanamuodoissa, silloin kun esimerkiksi tiedonsiirron rajaamiseen ei ole erityisiä perusteita.

5.5 Liittymäpinnat muuhun kansalliseen kehittämiseen ja rakenteisiin ja asiakastietolain toimeenpanoon

5.5.1 Kuolintodistuksen asema potilasasiakirjana

Kuolintodistuksen asema potilasasiakirjana on epäselvä. Kuolemaan liittyvät asiakirjat eivät ole yksiselitteisesti terveyspalveluiden toteuttamista, vaikka asiakirjoja tuotetaan terveyden- ja sosiaalihuollon toiminnan yhteydessä. Nykytilanteessa lääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen yhteydessä kuolemaan liittyvät havainnot, tutkimustulokset ja kuolintodistus tallennetaan potilastietojärjestelmään. 1.10.2026 mennessä kuolintodistus tulee tallentaa Kansaneläkelaitoksen ylläpitämään valtakunnalliseen asiakastietojen arkistointipalveluun (Kanta-arkisto). Ehdotuksessa uudeksi asiakastietolaiksi on tarkennettu, että Kantaan tallennettaviin kuolintodistuksen kopio, joka liitteen mukaan säilytettäisiin viisi vuotta. Kuolintodistus on virallinen asiakirja lääkärin allekirjoitettua sen. Kuolintodistus lähetetään THL:ään tarkastettavaksi, jonka jälkeen myös oikeuslääkärin allekirjoittama kuolintodistus lähetetään Tilastokeskukseen, joka säilyttää kuolintodistuksen hallinnollisena asiakirjana pysyvästi.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen asiakirjat ovat tutkinnan vastuuviranomaisen mukaisesti ensisijaisesti poliisin asiakirjoja. Lain mukaan kuolemansyyn selvityksessä on tarvittaessa käytettävä lääkäriä apuna, ja oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen yhteydessä ruumiinavauksen tekee lääkäri. Lakiin kirjattua poikkeustapausta lukuun ottamatta kuolintodistuksen ja luvan hautaamiseen antaa oikeuslääketieteellisenkin kuolemansyyn selvityksen yhteydessä lääkäri, joka voi olla joko terveydenhuollossa toimiva lääkäri tai THL:n palveluksessa toimiva oikeuslääkäri. (Poikkeustapauksessa poliisi voi antaa kuolinselvityksen, jos lääkärin asiakirjoja ei voida saada.) Niissä tilanteissa, joissa terveydenhuollon toimipaikan lääkäri antaa kuolintodistuksen poliisin pyynnöstä oikeuslääketieteellistä kuolemansyyn selvitystä varten, kuolintodistus jää potilastietojärjestelmään ja tullaan tallentamaan myös Kantaan. Sen sijaan THL:llä ei ole kuolemansyyn selvityksen yhteydessä terveydenhuollon toimipaikan roolia tai potilasta hoitavaa roolia, ja se tallentaa kuolintodistuksen oikeuslääkinnän tietojärjestelmään. THL vastaa oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen yhteydessä kuolintodistuksen säilyttämisestä, ja poliisi säilyttää todistusta vain esitutkinnaasta säädetyn ajan.

THL ei nykyisten säädösten voimassa ollessa tule tallentamaan kuolintodistusta Kantaan, jonne sillä ei ole käyttöoikeuksia. Mikäli Kantaan käytetään kuolintodistusten edelleen välittämisen sijaintina esimerkiksi tutkimuskäyttöön, asiakirjat oikeuslääketieteelliseen kuolemansyyn selvitykseen liittyen on pyydettävä erikseen.

Tilastokeskus kannattaa sitä, että Kanta-arkisto toimisi jatkossa kuolintodistusten arkistointi- ja tietopalvelupaikka. Tämä edellyttäisi, että lakia kuolemansyyn selvittämisestä muutettaisiin. Siinä tapauksessa myös THL:n laatimat kuolintodistukset tulisi tallentaa Kantaan. Erityisesti siinä tapauksessa, että vainajan läheinen tai omainen voi saada kuolintodistuksen Kannasta, yhdenvertaisuuden perusteella myös THL:n laatimat kuolintodistukset tulisi saada sieltä.

5.5.2 Asiakastietolain toimeenpano

Kuolemaan liittyvien asiakirjojen luomisen, arkistoinen ja luovuttamisen näkökulmasta asiakastietolakiin on kirjattu seuraavat säännökset:

- Velvoite potilastietojärjestelmien rekisteröinnistä.
- Velvoite koodistopalvelun käytöstä.
- Velvoite asiakirjojen sähköisestä allekirjoittamisesta.
- Potilaskertomukseen kirjattavan tiedon tallennus Kanta-arkistoon - kuolintodistus viimeistään 1.10.2026 alkaen.

Asiakastietolain mukaisesti terveydenhuollon käytössä olevan potilastietojärjestelmän tulee olla rekisteröitynyt ja täyttää siihen liittyvät tekniset ja muut laadulliset edellytykset. Asiakastietolain toimeenpano tarkoittaa kuolintodistuslomakkeiston osalta, että viimeistään 1.10.2026 kuolintodistuslomakkeisto laadittava potilastietojärjestelmissä koodistopalvelimella olevien rakenteiden mukaisesti. Lääkäriin on voitava allekirjoittaa kuolintodistus ja siihen liittyvät asiakirjat potilastietojärjestelmässä sähköisesti. Tämä koodistopalvelun mukainen sähköisesti potilastietojärjestelmässä allekirjoitettu kuolintodistus on tallennettava Kantaan.

THL:n Oikeuslääkinnän tietojärjestelmä käyttää jo nyt koodistopalvelun mukaista XML-muotoista rakenteista kuolintodistusta. OLT-tietojärjestelmä ja toimintaympäristö täyttää myös potilastietojärjestelmille asetetut vaatimukset. Asiakastietolain mukaisesti jatkossa myös potilastietojärjestelmissä laadittavat kuolintodistukset ovat samassa rakenteisessa siirrettävässä muodossa, jolloin kuolintodistuksen sähköisen tarkastamisen edellytykseksi jää tiedonsiirron rajapinnan luominen potilastietojärjestelmästä THL:ään. Kun kaikki järjestelmät tallentavat kuolintodistuksen Kantaan, on selkeintä, että asiakirja siirtyy Kannasta välityspalvelulla yhtenäisen rajapinnan kautta THL:ään. Tämä edellyttää THL:n rekisteröitymistä välityspalvelun käyttäjäksi sekä välityspalvelun luomista. THL voi edelleen siirtää tarkastuksen jälkeen terveydenhuollon toimipaikassa laaditut kuolintodistukset jo olemassa olevan sähköisen rajapinnan kautta Tilastokeskukselle. Nykyisten potilastietojärjestelmien tuottajat ovat tietoisia asiakastietolain asettamista edellytyksistä kuolintodistuksen kehittämistyölle.

Kuolintodistuslomakkeiston voidaan edellyttää tallennettavaksi Kantaan osina (ilmoitus väestötietojärjestelmään, hautauslupa, kuolintodistus, ilmoitus kuolemasta Kelalle), jolloin niiden nimeäminen selkiyttää lomakkeiden käyttöä. Koodistopalvelimella oleva rakenne mahdollistaa tämän. Jos asiakirjaa korjataan tai täydennetään, uusi asiakirja tallennetaan aiemman tilalle. Harkittavaksi jää, tulisiko myös aiemmat versiot säilyttää.

Asiakastietolaissa edellytetään, että palvelunantaja tallentaa kuolintodistuksen Kantaan viimeistään 1.10.2026 alkaen. Kuten edellä todettiin, laissa määritelty palvelunantaja ei kata THL:n roolia oikeuslääketieteellisestä ruumiinavaustoiminnasta vastaavana viranomaisena. Tällä on suurin merkitys siinä tilanteessa, että kuolintodistuksen pysyvä säilyttäminen siirrettäisiin Kantaan. Kuitenkin myös mahdollinen hautausluvan välittäminen hautausmaille ja krematorioille voisi tulla Kannan kautta kysymykseen vastaanottavien tietojärjestelmien kehittyessä. Myös siinä tilanteessa THL:n laatimien todistusten tallennus Kantaan ja välitys olisi yhdenmukaisempaa kuin oikeuslääketieteellisesti laadittujen asiakirjojen siirto toisesta järjestelmästä.

Ratkaisematta on, millaisen rajapinnan kautta kuolintodistus voidaan siirtää THL:lle tarkastettavaksi. Selkeintä ja taloudellisesti järkevää olisi siirtää todistus Kanta-arkistosta kysely- ja välityspalvelun avulla. Koska tarkastettavia kuolintodistuksia on vuosittain kymmeniä tuhansia ja koska THL:n lakisääteinen velvoite on tarkastaa kaikki kuolintodistukset, tiedonsiirto olisi perusteltua automatisoida siten, että välitys aktivoituu kuolintodistuksen tallennuksen yhteydessä.

Vaihtoehtoisesti kuolintodistus voitaisiin siirtää THL:ään tarkastettavaksi suoraan potilastietojärjestelmästä ja tallentaa vasta tarkastetussa muodossa Kantaan. Tämä kuitenkin tarkoittaisi lukuisten sähköisten rajapintojen rakentamista terveydenhuollosta THL:ään. Paitsi että tämä olisi kalliimpaa kuin yhden rajapinnan rakentaminen, tulisi lisäksi ratkaista tarkastetun kuolintodistuksen tallennus Kantaan. Jos tallennuksen tekisi terveydenhuollon toimipaikka, sen tulisi saada ja käsitellä kuolintodistus uudestaan tarkastuksen jälkeen. Jos tallennuksen tekisi THL, sen tulisi saada Kanta-oikeudet, mikä edellyttäisi lain muuttamista.

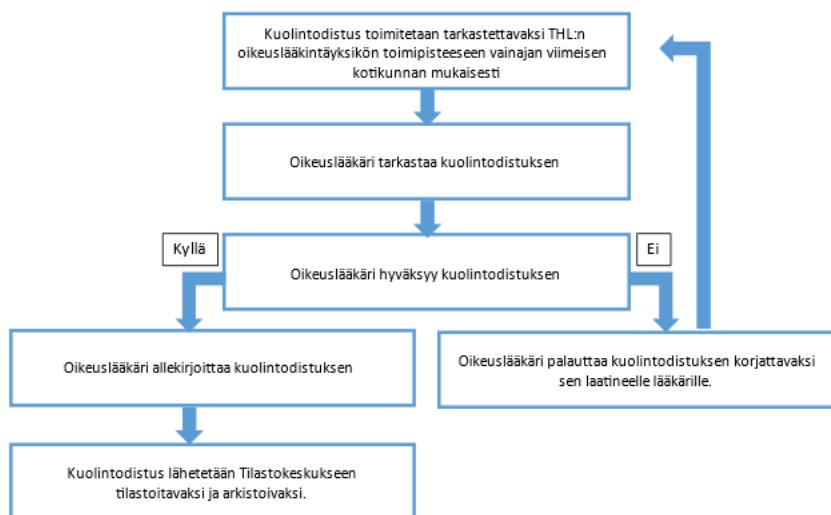
Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen uudeksi asiakastietolaiksi lokakuussa 2022. Lailla tarkennetaan mm. asiakastietojen rekisterinpitäjän roolia eri tilanteissa. Kantaan tallennettujen asiakirjojen säilyttämisestä vastaisi Kansaneläkelaitos. Siirtymäsäännöstä kuolintodistuksen tallentamiseksi Kantaan ehdotetaan

muutettavaksi siten, että Kantaan tallennettaisiin kopio kuolintodistuksesta. Tämä määrittely liittyy seikoihin, että kuolintodistus ei ole varsinainen potilasasiakirja ja että lain mukana Tilastokeskus arkistoi kuolintodistuksen. Mikäli uusi asiakastietolaki tulee voimaan tässä sanamuodossa, tulee huolehtia siitä, että sähköinen kopio kuolintodistuksesta on samalla alkuperäinen todistus, joka voidaan tarkastaa ja tarkastuksen jälkeen siirtää säilytettäväksi. Hallituksen esityksen liitteeksi on kirjattu Kantaan tallennettavien asiakirjojen ehdotetut säilytysajat. Kuolintodistusta ei ole erikseen mainittu. Lääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen ruumiinavauspöytäkirjat ja -lausunnot tulisi säilyttää 12 vuotta asiakirjan laatimisesta. Kopiot muita tahoja varten laadituista lausunnoista ja todistuksista tulisi säilyttää 5 vuotta. Jälkimmäisen voi katsoa tarkoittavan mm. kopiota kuolintodistuksesta.

Tilastokeskus kannattaa sitä, että Kanta-arkisto toimisi jatkossa kuolintodistusten arkistointi- ja tietopalvelupaikka. Tulisi pohtia, onko Kantaan tallennettava sekä alkuperäinen kuolintodistus että tarkastettu kuolintodistus tai miten muuten kuolintodistuksen tarkastus todennetaan. Tarkastettavan kuolintodistuksen siirto Kanta-arkistosta THL:lle olisi kustannustehokkain yhden palveluväylän vuoksi. Jos tarkastettu kuolintodistus tallennettaisiin Kantaan erikseen, olisi vastaavasti tehokkainta, että tallennuksen tekisi THL. Kuolintodistuksen säilytyksen siirto Tilastokeskuksesta Kantaan edellyttäisi sekä asiakastietolain muuttamista ja lain kuolemansyyn selvittämisestä muuttamista. Myös THL:lle olisi siinä tapauksessa tarpeen määritellä oikeudet tallentaa laatimansa kuolintodistus ja tarkastamansa kuolintodistus Kantaan.

Hyvinvointialueiden toiminta käynnistyi 1.1.2023. Terveyden- ja sosiaalihuollon laajojen alueiden muodostaminen johtanee lähivuosina myös yhtenäisten potilastiedon ja asiakastiedon tietojärjestelmien käyttöönottoon. Tässä yhteydessä tullaan todennäköisesti tekemään sekä järjestelmien kilpailuttamista että tietojärjestelmäkehitystä. Olisi kustannustehokasta sisällyttää tähän järjestelmäkehityksen vaiheeseen kuolemaa koskevan tiedon siirron sähköisten rajapintojen rakentaminen sekä rakenteisen koodistopalvelun mukaisen kuolintodistuksen käyttöönotto. Tällä tavalla voitaisiin välttää toimipaikkakohtaisten yksilöllisten ratkaisujen asteittainen luominen.

Sähköiseen kuolintodistuksen tarkastukseen siirryttäessä on ratkaistava, miten toimitaan tilanteissa, joissa vainajaa elämän aikana hoitaneen lääkärin antamassa kuolintodistuksessa havaitaan olennaisia virheitä tai puutteita. THL voi pyytää uuden kuolintodistuksen laatimista. Tallennettaessa korjattu kuolintodistus Kantaan aiempi todistus poistuu. Tulee päättää, säilytetäänkö kuolintodistuksen alkuperäinen versio mahdollisesti potilastietojärjestelmässä tai THL:n tietojärjestelmässä.

Kuvio 4. Kuolintodistuksen nykyinen tarkastusprosessi.

5.5.3 Kanta-kysely- ja välityspalvelun konseptointi

THL toteutti STM:n toimeksiantona Kanta-kysely- ja välityspalvelun konseptoinnin vuonna 2023 selvittäen eri viranomaisten ja muiden toimijoiden tarpeita ja näkemyksiä kysely- ja välityspalveluun liittyen. Konseptidokumentin mukaan ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään ei todennäköisesti olisi Kannan Kysely- ja välityspalvelun kautta siirtyvä asiakirja, sillä DVV suunnittelee sen välitykselle suoria integraatioita. Sen sijaan kuolintodistuksen siirtäminen Kannasta THL:lle voi olla perusteltua.

Kanta kysely- ja välityspalvelu on tarkoitettu tiedon siirtoon sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisille organisaatioille, eikä sitä ole suunniteltu tiedon välittämiseen esimerkiksi vainajien omaisille. Hautausluvan välittäminen hautausmaille ja krematorioille voi olla mahdollista, jos vastaanottavat tietojärjestelmät täyttävät Kantaan liittymisen edellytykset.

5.5.4 Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuuri

Yhteisen ja yleisen kokonaisarkkitehtuurikuvauksen tavoitteena on erityisesti

- koostaa yleiskuva sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kokonaisuudesta kansallisen tason näkökulmasta,
- vähentää mahdollista päällekkäisyyttä eri aihealuekohtaisten kokonaisarkkitehtuuri-kuvauksien sisällöissä sekä
- parantaa näiden kokonaisarkkitehtuurikuvausten luottavuutta ja tehostaa kuvausten ylläpitoa.

Kokonaisarkkitehtuuri ottaa huomioon potilas- ja asiakastietojen ensisijaisen käytön, toissijaisen käytön, omahoidon ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen. Tiedonhallintaa suunniteltaessa tulee tarkastella tiedon sijoittumista toimintaverkostoon ja kaikkia tiedon käyttöalueita. Tiedonhallinnan osalta yhteen toimivuuden edistäminen on keskeinen tavoite kaikilla yhteen toimivuuden tasoilla. Suomessa sovelletaan eurooppalaista yhteen toimivuuden viitekehystä (European Interoperability Framework, EIF).

Kuten edellä on todettu, kuolemaan liittyvällä tiedolla on lukuisia käyttötarkoituksia, ja tiedon tuottamista on tärkeää yhtenäistää mahdollistaen tiedon laaja-alainen käyttö, silloin kun siihen on laillinen oikeus, sekä tiedon saavutettavuus. Yhtenäiset toimintatavat kehittävät myös laadukasta tiedonhallintaa ja tietoturvallisuutta.

5.5.5 Siirtyminen hyvinvointialueisiin

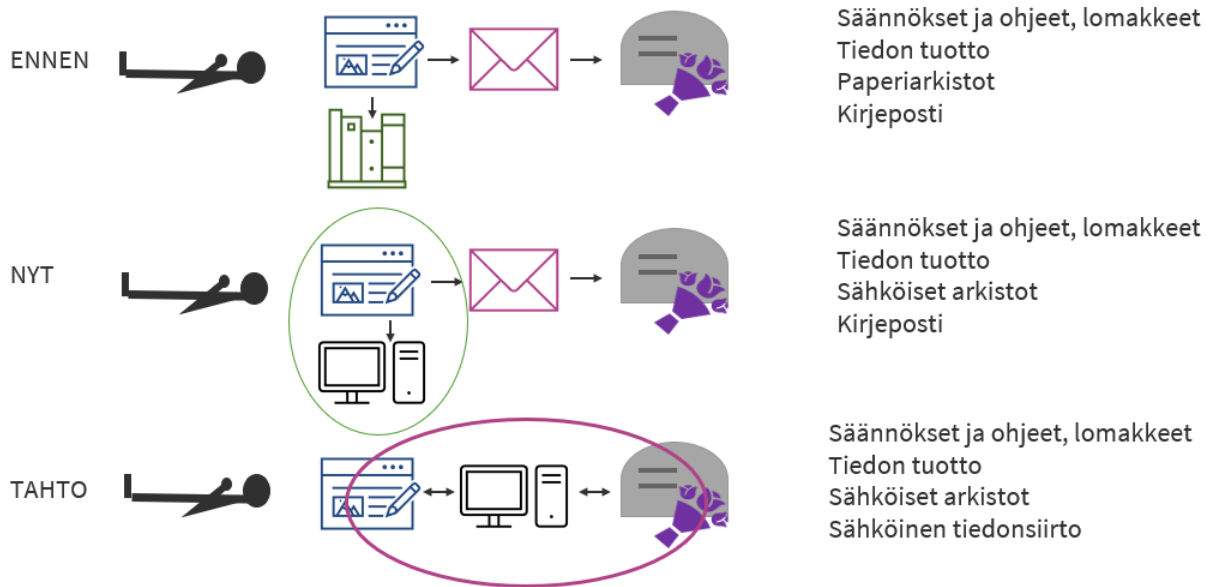
Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmäuudistuksen myötä uusien hyvinvointialueiden toiminta käynnistyi 1.1.2023. Terveyden- ja sosiaalihuollon laajojen alueiden muodostaminen johtanee lähivuosina myös yhtenäisten potilastiedon ja asiakastiedon tietojärjestelmien käyttöönottoon. Tässä yhteydessä tullaan todennäköisesti tekemään sekä järjestelmien kilpailuttamista että tietojärjestelmäkehitystä. Olisi kustannustehokasta sisällyttää tähän järjestelmäkehityksen vaiheeseen kuolemaa koskevan tiedon siirron sähköisten rajapintojen rakentaminen sekä rakenteisen koodistopalvelun mukaisen kuolintodistuksen käyttöönotto. Tällä tavalla voitaisiin välttää toimipaikkakohtaisten yksilöllisten ratkaisujen asteittainen luominen.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkuvaiheessa tulee selkiyttää, mikä taho vastaa kustakin tehtävästä, mukaan lukien kuoleman toteamiseen, kuolema-asiakirjojen laatimiseen ja vainajan käsittelyyn liittyvät tehtävät. Mm. hautaamisesta vastaa viime kädessä kunta. Aiemmin kunnat ovat vastanneet julkisesta sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnasta, jotka ovat vastanneet myös vainajan hautaamiseen ja sitä edeltävään vainajan säilyttämiseen liittyvistä asioista. Nykytilanteessa ei ole selvää, miten kunta saa tiedon kuolemasta, jos vainajalla ei ole hautauksesta vastuun ottavia omaisia tai läheisiä. Tämän lisäksi hyvinvointialueiden on luotava sisäiset vastuunsa mm. kuoleman toteamiseen ja vainajatoimintaan liittyen.

6 Kuolemaan liittyvän tiedonhallinnan tavoitetila

Hyvän tiedonhallinnan tavoitetilaan kuuluu, että kirjataan oikea ja tarpeellinen tieto, tallennetaan tieto ripeästi, säilytetään tieto luotettavasti ja luovutetaan tieto sille, jolla on siihen tarve ja oikeus. Jos havaitaan, että tieto on virheellistä, korjataan tietoa. Nykyisessä toimintaympäristössä tiedon tulisi olla pääsääntöisesti saatavilla sähköisen yhteyden kautta. Tiedon tulee olla saavutettavassa muodossa.

Kuvio 5. Kuolematiedon tuottamisen ja siirtämisen tavoitetila.

6.1 Toimijoiden näkemykset

Kuolematietoja tuottavien ja vastaanottavien toimijoiden näkemyksiä kuolematietojen digitalisaatioon kartoitettiin esiselvitystä varten kahdenvälisissä keskusteluissa, pääsääntöisesti muiden yhteistyötapaamisten yhteydessä. Näkemyksiä kuultiin myös työhön liittyvän ohjausryhmän ja heidän yhteyshenkilöidensä kautta.

6.1.1 Digi- ja väestötietovirasto

Keskustelussa on todettu:

- DVV vastaa väestötietojärjestelmästä. DVV:llä on tarve saada tieto kuolemasta mahdollisimman nopeasti. DVV on luonut suoria tiedonvälityksen integraatioita terveydenhuollon toimipaikkojen kanssa potilastietojärjestelmiin, jolloin tieto kuolemasta ei välity kuolintodistuslomakkeiston kautta vaan suoran tarkoitusta varten luodun rajapinnan kautta. Sähköisen rajapinnan käyttöä tulisi yleistää niin, että suurin osa ilmoituksista tulisi sen kautta. Uusien hyvinvointialueiden tietojärjestelmien kehitystyössä olisi hyvä ottaa myös kuolemaan liittyvien tietojen siirron ratkaisut, kun järjestelmiä joka tapauksessa yhtenäistetään, hankitaan ja kehitetään alueille sopiviksi.

- Tärkein on tieto kuolemasta, ja tietoa voitaisiin täydentää myöhemmin. Esimerkiksi kuolinpäivätieto voitaisiin antaa myöhemmin, jos sitä ei voida heti saada.
- DVV voi itsenäisesti arvioida tiedon luotettavuuden, jolloin viraston kannalta ei ole välttämätöntä, että tieto tulee lääkäriltä, jos se tulee terveydenhuollon toimipaikasta terveydenhuollon rekisteröidyltä ammattihenkilöltä.
- Väestötietojärjestelmään tallennettavat tiedot on määritelty. Väestötietojärjestelmään ei tallenneta lisätietoja – kuten tieto sähköisen hoitolaitteen poistosta – eikä DVV:llä ole mahdollista myöskään luovuttaa tällaista lisätietoa.

6.1.2 Tilastokeskus

Keskustelussa on todettu:

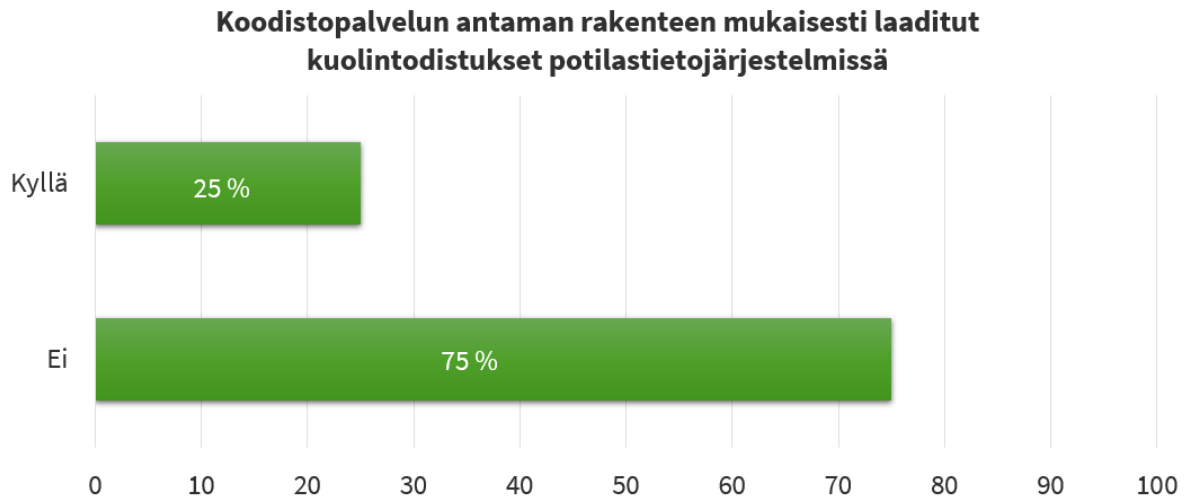
- Tilastokeskus laatii mm. väestötilaston ja kuolemansyytilaston, joiden laati- miseen käytetään kuolematietoja. Tieto kuolemasta tulee väestötietojärjestelmästä sähköisesti ajantasaisesti. Sen sijaan tiedot kuolemansyistä ja ne sisältävät kuolintodistukset tulevat paperilla lukuun ottamatta oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen yhteydessä laadittavia kuolintodistuksia. Tilastokeskus vastaanottaisi kuolemansyytiedot mielellään sähköisesti tilastotiedon saannin nopeuttamiseksi.
- Ei ole pohdittu, voiko Tilastokeskus säilyttää tiedot sähköisesti. Kun kuolintodistukset tallennetaan Kanta-järjestelmään 1.10.2026 jälkeen, ei ole tarkoituksenmukaista arkistoida samaa asiakirjaa useassa paikassa.
- Tilastokeskus laatii mm. väestötilaston ja kuolemansyytilaston, joiden laati- miseen käytetään kuolematietoja. Tieto kuolemasta tulee väestötietojärjestelmästä sähköisesti ajantasaisesti. Sen sijaan tiedot kuolemansyistä ja ne sisältävät kuolintodistukset tulevat paperilla lukuun ottamatta oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen yhteydessä laadittavia kuolintodistuksia.

6.1.3 Potilastietojärjestelmät

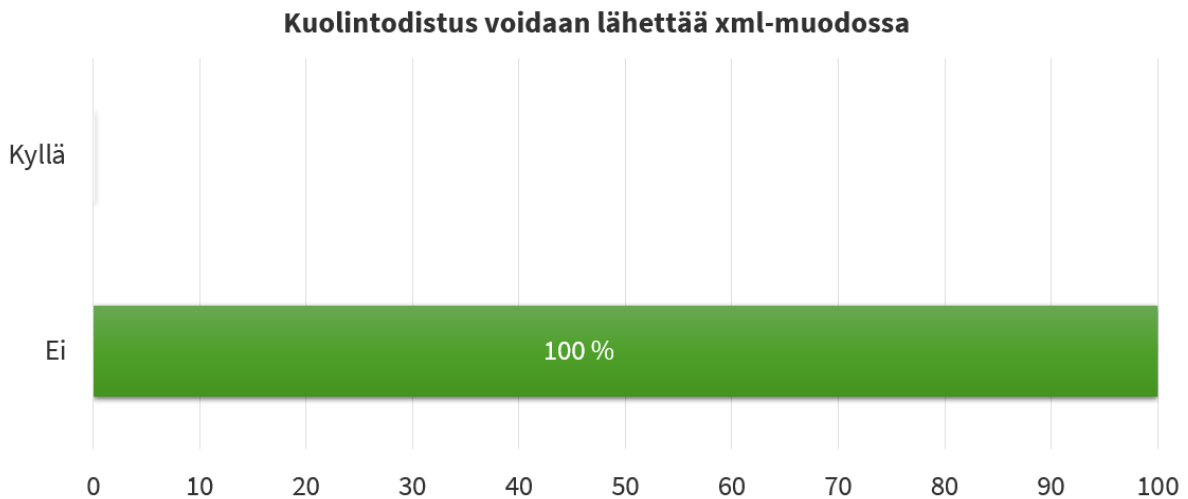
THL toteutti Webropol-kyselyn, johon vastasivat suurimpien potilastietojärjestelmien toimittajat Apottia lukuun ottamatta: UNA (käytössä Pegasos, Uranus, Esko, Abilita); Esko; Pegasos OMNI360; Tietoevry, Lifecare.

Kyselyvastauksissa on todettu muun muassa, että:

- Potilastietojärjestelmiin on laadittu kuolintodistusohjat, jotka eivät kuitenkaan noudata kansallisen koodistopalvelun antamaa rakennetta (Kuvio 6). Potilastietojärjestelmien nykyiset kuolintodistuslomakkeet eivät ole pääsääntöisesti (Apottia lukuun ottamatta) tallennettavissa tai lähetettävissä xml-muotoisina (Kuvio 7). Potilastietojärjestelmien kuolintodistuksia ei voi pääsääntöisesti allekirjoittaa sähköisesti (Kuvio 8).
- Järjestelmätoimittajat ovat tietoisia siitä, että kuolintodistukset tulee tallentaa Kanta-arkistoon 1.10.2026 mennessä ja ovat ennakoineet tarpeen päivittää kuolintodistuslomakkeiston sitä ennen.
- Tietojärjestelmäkehittäjät eivät osaa arvioida näiden muutosten aiheuttamia kustannuksia.

Kuvio 6. Koodistopalvelun antaman rakenteen mukaisesti laaditut kuolintodistukset potilastietojärjestelmissä.

Kuvio 7. Kuolintodistuksen lähettäminen xml-muodossa.

Kuvio 8. Kuolintodistuksen allekirjoittaminen sähköisesti.

6.1.4 Hyvinvointialueet

Keskustelut asiantuntijoiden kanssa:

- Hyvinvointialueet ovat riippuvaisia potilastietojärjestelmistä. Hyvinvointialueet keskittyvät potilastietojärjestelmien yhdenmukaistamiseen ja tuottavat kuolintodistustiedon yhtenäisesti.
- Asiantuntijat ovat ottaneet yhteyttä korostaakseen sähköisen kuolintodistuksen merkitystä.

6.1.5 Kirkkohallitus

Keskustelussa on todettu:

- Seurakuntien ja krematorioiden osalta merkittävää on tieto kuolemasta sekä lupa hautaamiseen. Merkittävää ei ole tiedon saannin tapa, mutta tärkeää on selkeä yhtenäinen toimintatapa ja luotettava tieto siitä, onko lupa hautaamiseen annettu ja krematorioiden osalta tieto sähköisten hoitolaitteiden poistosta.
- Asiakirjaviiveiden aiheuttamat viiveet hautaustoimeen tulee välttää.
- Vainajan käsittelyyn liittyvien tietojen tulisi liikkua vainajan mukana. Tulee huomata, että terveydenhuollon ulkopuolella vainajan tulee olla suljetussa arkussa eikä esimerkiksi ranneketta voi enää tarkistaa. Sähköisesti luettava arkkuun kiinnitettävä koodi voisi olla tietoturvallinen ratkaisu tiedon siirtoon.

6.1.6 Hautauspalveluyrittäjät

Keskustelussa on todettu:

- Sujuva toiminta on olennaista. On tärkeää, että toimijalla on luotettava, ajantasainen ja nopeasti saatava tieto hautausluvasta sekä hoitolaitteiden poistosta. Ei ole toivottavaa, että omainen toimii tiedon välittäjänä. Vainajan sijainti ja vainajapaikkojen tilanne ovat merkittäviä tietoja ja niiden tulee olla ajantasaisia.
- Tiedonsiirtotapojen tulee olla yhteisesti sovittuja ja helposti käytettävissä (esim. sähköiset tunnukset järjestelmiin ja kulkuluvat, jos sellaisia tarvitaan).

6.1.7 Poliisi

Keskustelussa on todettu:

- Poliisi arkistoi kuolematiedot oman käytäntönsä mukaisesti. Liitteet hävitetään usein jo vuoden kuluttua, ja poliisi katsoo, että THL huolehtii omien asiakirjojensa arkistoinnista.

6.1.8 Kansaneläkelaitos

Keskustelussa on todettu:

- Kanta-palvelu on valmis vastaanottamaan sähköisen kuolintodistuksen. Palveluun tallennetaan aina asiakirjan viimeisin versio. Uuden version tallentaminen poistaa aiemman.
- Kela näkee järkeväksi luoda sähköisen rajapinnan kuolintodistuksen siirtämiseksi tarkastettavaksi THL:ään.
- Nykyinen laki ei mahdollista THL:n laatimien kuolintodistusten tallentamista Kantaan.
- Uudella asiakastietolalla on tarkoitus säätää mm. kuolintodistuksen säilyttäminen kopioperusteella viiteen vuoteen. Kuolintodistuksen pysyvä säilytys on Tilastokeskuksessa. Kela voisi nähdä perustelluksi kuolintodistuksen pysyvän säilyttämisen siirtämisen Kantaan, joka toimii muutoinkin sosiaali- ja terveystietojen säilytyspaikkana. Tämä edellyttäisi lain muuttamista. Jos kuolintodistusta luovutettaisiin Kanta-palvelusta vainajan omaisille, myös tästä tulisi erikseen säätää, sillä Kanta-palvelua ei ole suunniteltu tällaiseen tiedon luovuttamiseen.

7 Ratkaisuvaihtoehtojen kartoitus

7.1 Ratkaisumallit

Kuolematietojen hallintaa voidaan tarkastella sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kokonaisarkkitehtuurin periaatteiden mukaisesti niin, että kuolematieto on käytettävissä sekä ensisijaiseen että toissijaiseen käyttötarkoitukseensa sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kuolemaan liittyvien asiakirjojen sähköiseen käsittelyyn voidaan siirtyä varsin erilaisilla ratkaisulla. Vähiten nykytilanteesta poikkeava malli olisi nyt käytössä olevien asiakirjojen yksinkertainen digitoiminen ja siirtäminen jo käytössä olevilla menetelmillä kuten suojatulla sähköpostilla. Toisena ääriäitana olisi kuolemaan liittyvän tiedon valtakunnallisen kattavan sähköisen järjestelmän luominen, johon järjestelmään kaikki toimijat liittyvät ja tuottavat ja siirtävät tiedon järjestelmässä. Asiakirjojen hallinta voisi tapahtua kaikkien asiakirjojen osalta samalla tavalla, tai tiedonhallintaa voitaisiin toteuttaa eri tavoin sen mukaisesti, millaisia reittejä asiakirjan tulee liikkua ja mitä käyttötarkoituksia asiakirjalla on. Alla on arvioitu joidenkin ratkaisujen vahvuuksia ja heikkouksia. Nämä ratkaisut voivat olla osittain rinnakkaisia.

Mahdollisuuksia valtakunnalliseen kuolematiedon hallintaan

Koodistopalvelun kuolintodistuslomakkeiston käyttö

Vahvuudet:

- Rakenteinen valmis ratkaisu.

Heikkoudet:

- Lomakemuotoinen, yhden tietokentän muuttaminen johtaa uuteen versioon.

Kuolemaan liittyvien yksittäisten tietojen siirto esim. tieto kuolinajasta (siirretään vain tarvittava tieto)

Vahvuudet:

- Vain tarpeellinen tieto liikkuu.
- Mahdollistaa helpomman tiedon uudelleen yhdistämisen.

Heikkoudet:

- Tiedon muodon tulisi olla yhtenäinen, jotta tieto on käytettävissä.
- Altis tiedon hajoamiselle ja kehityksen epäyhtenäisyydelle.

Tieto tallennetaan yhteen sijaintiin, uusi järjestelmä/palvelu (tieto on poimittavissa)

Vahvuudet:

- Yksi ylläpidettävä kohde, yhtenäinen toiminta.

Heikkoudet:

- Raskas ylläpito.
- Tiedon tuottaja on velvollinen säilyttämään tiedon.

Jokainen tiedon tuottaja tallentaa tiedon omaan järjestelmäänsä (tieto saadaan pyytämällä)

Vahvuudet:

- Useita toimijoita jakamassa vastuuta.

Heikkoudet:

- Tiedon löytäminen voi olla vaikeaa.
- Yhteyksien luominen voi olla kallista.

7.2 Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään

DVV:llä on tarjolla kuolintietojen ilmoittamista varten erillinen rajapinta (henkilön kuoleman lisäys väestötietojärjestelmään (VTJ) kansallisen palveluväylän kautta). Uusien ilmoittajien sanomanvälitys toteutetaan Suomi.fi-palveluväylän kautta (Julkishallinnoilla käyttövelvoite Suomi.fi-palveluväylän käyttöön: Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (571/2016)).

Haasteena on ilmoittajaorganisaatioiden käyttämien potilastietojärjestelmien valmiudet kuolintiedon välittämiseen väestötietojärjestelmään. Hyvinvointialueiden aloittamisen myötä, myös käytössä olevien potilastietojärjestelmien harmonisointi aiheuttaa ilmoittajaorganisaatioille haasteita ja osaltaan siirtää sähköisen kuolinilmoituksen käyttöönoton aikatauluja joidenkin ilmoittajien osalta.

Mikäli kuolintodistuslomakkeisto tallennetaan kokonaisuudessaan Kanta-arkistoon, myös tämä ilmoitus tallentuu Kantaan. Kuolintiedon saaminen Kanta-arkiston kautta tulee tapahtumaan aikaisintaan syksyllä 2026, mikä on DVV:n tavoitteiden kannalta liian myöhäistä. Kanta-arkistosta VTJ:ään saatava kuolintieto voi kuitenkin jatkossa toimia varmistavana tiedonsaantikanavana.

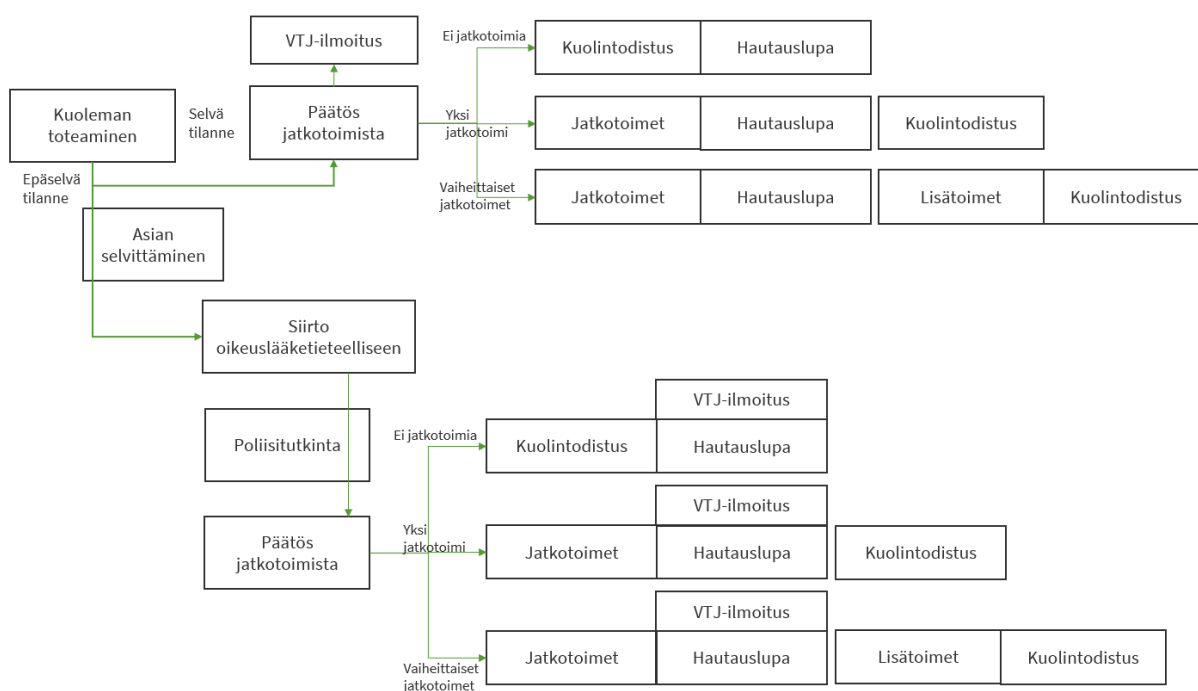
7.3 Hautauslupa

Hautauslupa on osa kuolintodistuslomakkeistoa ja sisältää tiedon kuoleman ajankohdasta ja kuolinpaikasta mutta ei terveystietoja eli tietoja kuolemansyystä tai kuoleman luokasta. Hautauslupa on muutama vuosi sitten lisätty tieto sähköisten hoitolaitteiden poistosta.

Hautauslupan synty on osa kuolintodistuksen kehityskaarta. Hautaamista varten vaadittiin lääkärin antama todistus kuolemasta. Kuolintodistus kehittyi vähitellen kuolemansyytodistukseksi, ja havaittiin, että kuolintodistuksen mukana luovutettiin tarpeettomasti salassa pidettäviä terveystietoja sekä väestötietojärjestelmään että hautaamisesta vastaavalle taholle. Lisäksi oli tapana antaa väliaikainen kuolintodistus tilanteissa, jossa kuolemansyy saattoi vielä muuttua lisätutkimustulosten jälkeen – kuten elinten mikroskooppisen tutkimuksen jälkeen. Väliaikaisen kuolintodistuksen ongelmana oli tietojen muuttuminen samassa asiakirjassa, jonka aiemmatkin versiot jäivät elämään. Nämä ongelmat ratkaistiin laatimalla kolmiosainen kuolintodistus, jonka väestötietojärjestelmään ja hautausta varten annettavaan osaan ei kirjattu kuolemansyitä. Samalla sovittiin, että lääkäri antaessaan hautauslupan vakuuttaa antavansa myöhemmin kuolintodistuksen.

Hautauslupa on toiminut pitkään melko hyvin tiedon välittäjänä. Siihen liittyy kuitenkin myös haasteita:

- tällä hetkellä hautauslupa on osa kuolintodistuslomakkeistoa, jota ei ole sellaiseenaan toteutettu potilastietojärjestelmiin, lupalomake jää irralliseksi ja voi jäädä tulostettavana asiakirjana tallentamatta
- allekirjoitetaan käsin, on siis tulostettava
- jos halutaan siirtää sähköisesti, on skannattava
- skannattu käsin kirjoitettu asiakirja ei vastaa sähköisesti allekirjoitettua ilman alkuperäiskappaletta
- vastaanottaja ei ole laatijan tiedossa, lääkäri laatii omaiselle, hautaustoimisto vastaanottaa ja hautaustoimisto välittää, mikä altistaa virheille
- seurakunta ja krematorio tarvitsevat lomakkeen, on muodostunut käytäntö, jossa varsinainen kuolintodistus ei kelpaa luvaksi hautaamiseen
- jos lomake siirretään sähköisesti, tieto hoitolaitteista ei enää liiku vainajan mukana

Kuvio 9. Missä prosessin vaiheissa hautauslupa annetaan.

Hautausluvalla on merkitystä, jos lääkäri ei ole valmis kirjoittamaan kuolintodistusta. Silloin hautauslupa ilmoittaa, että vainajaa ei kuitenkaan enää tarvita kuolemansyyn selvityksessä.

Viranomaistoiminnan kannalta ei ole merkitystä, onko lupa hautaamiseen lomakemuodossa. Yhtä hyvin voisi olla niin, että käytössä olisi kielto vainajan luovuttamisesta. Silloin kuitenkin vainajaa kuljettava taho, hautausmaa tai krematorio ei voi varmistua asiasta. Asetuksella kuolemansyyn selvittämisestä säädetään lääkärin antamasta luvasta hautaamiseen tai hautausluvasta, jollainen tulee antaa hautausmaan ylläpitäjälle tai krematoriolle.

Koska lailla kuolemansyyn selvittämisestä säädetään lääkärin antamasta luvasta hautaamiseen ja asetuksella tarkennetaan hautausluvan laatimista ja antamista hautausmaan ylläpitäjälle tai krematoriolle, on tulkittavissa, että kyse on erillisestä tähän tarkoitukseen käytettävästä asiakirjasta. Samalla on huomattava, että asetus ja laki on säädetty vuonna 1973, jolloin nykyisenkaltaisia sähköisiä tiedonsiirtotapoja ei ollut. Kumpaakaan säännöstä ei ole päivitetty ottamaan huomioon tiedon siirtotapojen muuttuminen lukuun ottamatta kuolematiedon ilmoittamista väestötietojärjestelmään.

Hautauslupa on osa lomakkeistoa ja voidaan laatia erillään muusta lomakkeistosta. Kuolintodistuslomakkeiden siirtyessä kanta-arkistoon, edellyttäen, että vastaanottavat tietojärjestelmät täyttävät tietosuojalle asetetut edellytykset. Palvelun käyttöönottan organisaation on mm. varmistettava asianmukainen asiakas- ja potilastietojen käsittely ja tietoturvallisuus ja esitettävä lain 1406/2011 tai lain 1405/2011 mukainen Liikenne- ja viestintäviraston tai sen hyväksymän tietoturvallisuuden arviointilaitoksen antama todistus. Todistus edellyttää lain 1406/2011 tai lain 1405/2011 mukaista tietoturvallisuuden ulkoista arviointia. Arviointiin on sisällyttävä VAHTI- tai Katakri-kriteeristöä vasten tehty arviointi). Kysely- ja välityspalvelun käytön edellytys on myös, että asiakirjan laatija hyväksyy asiakirjan vastaanottajan.

Sähköisesti allekirjoitettu ja tallennettu hautauslupa voidaan välittää hautausmaiden ylläpitäjille ja krematoriolle Kanta-kysely- ja välityspalvelun kautta edellyttäen, että vastaanottava järjestelmä täyttää Kantaan liittymisen edellytykset. Kun hautausluvan saavat toimijat ovat seurakunnat, mahdolliset muut hautausmaiden ylläpitäjät sekä krematoriot, toimijat ovat luonteeltaan viranomaistoimijoita tai osittain viranomaisvas-tuisia, ja Kanta-kysely- ja välityspalvelun käyttö olisi luontevaa. Tieto sähköisen hoitolaitteen poistosta on enemmän muistutusluontoinen laatijalle, vaikkakin sillä voi olla merkitys krematoriovastaanottajalle. Tieto hautausluvasta ja sähköisen hoitolaitteen poistosta tulee kuitenkin saattaa hautauspalveluyrittäjälle, jotta tämä voi toimia sen mukaisesti. Tämän tiedon tulisi liikkua vainajan mukana. Kyseessä on vainajan

käsittelyyn liittyvä asia: saa siirtää, voi tuhkata. Lisäksi merkittävää voi olla tieto tartuntavaarasta. Nämä tiedot olisi mielekästä kirjata vainajasäilytyskirjanpitoon tai vainajasäilytysjärjestelmään.

7.4 Vainajan tunnistusranneke

Vainajan tunnistusmerkintä on tärkeää erityisesti vainajaa siirrettäessä. Luotettavan tunnistusmerkinnän asianmukainen käyttö vähentää riskiä siihen, että väärä vainaja siirretään ja mahdollisesti tuhkataan tai haudataan. Tunnistusrannekkeen tulisi olla yhteydessä vainajan säilytyspaikkaan ja tulisi voida harkita sähköisesti luettavan tunnistusrannekkeen käyttöä. Toisaalta on huomattava, että kun vainaja tuodaan vainajasäilytystilaan hoitolaitoksen ulkopuolelta, tunnistusranneke tulee kiinnittää jo kuolinpaikalla.

Vainajan käsittelyyn liittyvien tietojen tulisi liikkua vainajan mukana. Tulee huomata, että terveydenhuollon ulkopuolella vainajan tulee olla suljetussa arkussa eikä esimerkiksi ranneketta voi enää tarkistaa. Sähköisesti luettava arkuun kiinnitettävä koodi voisi olla tietoturvallinen ratkaisu tiedon siirtoon.

7.5 Kuolintodistus

Kuolintodistus on se osa kuolintodistuslomakkeista, joka ilmoittaa henkilötietojen ja kuoleman tapahtumaan liittyvien tietojen lisäksi kuolemansyy. Kuolintodistus säilytetään pysyvästi. Kuolintodistus vastaa nykyiseltä muodoltaan useimpia tiedonsaajan tarpeita, ja sitä on mahdollisuus tarvittaessa päivittää. Sekä THL että Tilastokeskus voivat vastaanottaa nykyisen koodistopalvelussa määritellyn sähköisen kuolintodistuksen, ja siten lomakkeen käyttöönotto edellyttäisi lähinnä sen rakentamista potilastietojärjestelmiin ja tiedon siirron kanavan luomista.

Aiemmin on ehdotettu erillisen sähköisen kuolintodistuspalvelimen luomista. Lääkäri voisi kirjautua kuolintodistuspalvelimelle ja luoda todistuksen, joka olisi tulostettavissa tai sähköisesti lähetettävissä ja joka automaattisesti siirtyisi tarkastettavaksi ja säilytettäväksi. Tällaisen palvelimen etu olisi, että se ei välttämättä edellyttäisi potilastietojärjestelmäkehitystä. Etuna voisi olla myös tiedon poiminnan helppous esimerkiksi tutkimustyöhön. Ajanmukainen ratkaisu olisi kuitenkin rajapinnan luominen jokaisesta käytössä olevasta potilastietojärjestelmästä tähän palveluun, ja siten tietojärjestelmäkehitys olisi tarpeen. Palvelun rakentamisessa olisi kyse kokonaan uuden sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmän kehittämisestä, mikä tarkoittaisi varsin rajallisessakin järjestelmässä merkittäviä kustannuksia.

Olemme tilanteessa, jossa kuolintodistusta varten on määritelty rakenteinen lomake ja asiakastietolaila on säädetty kuolintodistuksen tallennus Kantaan. Potilastietojärjestelmistä on jo luotu muiden tietojen tallennuksen vuoksi yhteys Kantaan. Tästä tilanteesta siirtyminen ratkaisuun, jossa olemassa oleva lomake otetaan käyttöön ja tallennetaan Kantaan, edellyttää ainoastaan lain toimeenpanoa. Tiedon siirto Kannasta THL:ään ja edelleen Tilastokeskukseen edellyttää vain THL:n liittymistä kysely- ja välityspalvelun käyttäjäksi ja yhden rajapinnan luomista. Yhteys THL:stä Tilastokeskukseen on jo toiminnassa.

8 Muutosvaikutusten arviointi

8.1 Kuolintodistuksen tallennus Kanta-arkistoon, välitys Kanta-arkistosta THL:lle, sähköinen tarkastus ja sähköinen korjauspyyntö

Kuolintodistuksen muuttaminen rakenteiseen koodistopalvelun muotoon, sähköinen allekirjoitus ja tallennus Kanta-arkistoon edellyttää potilastietojärjestelmäkehitystä. Suora sähköinen yhteys Kanta-arkistoon on jo luotu ja Kanta-arkistolla on resurssit kuolintodistusten tallentamiseen. Kuolintodistuksen tarkastusprosessi voi tämän siirron myötä muuttua, jolloin luodaan yhteys Kanta-arkistosta THL:een; myös tämä edellyttää tietojärjestelmäkehitystä. Kuolintodistuksen tarkastuksen prosessi on perusteltua muuttaa esimerkiksi siten, että sähköinen tarkastus tapahtuu THL:n järjestelmässä, josta lähetetään suojattu viesti kuolintodistuksen antaneelle lääkärille, mikäli THL edellyttää korjaustoimenpiteitä. THL voi edelleen siirtää sähköisen korjatun kuolintodistuksen Tilastokeskukseen. Sen sijaan korjatun kuolintodistuksen tallennuksesta Kanta-tietojärjestelmään vastaa edelleen kuolintodistuksen antava vainajaa elämän aikana hoitanut lääkäri.

Tähän asti prosessi edellyttää tietojärjestelmäkehitystä, ja siihen liittyen sillä on henkilöstö- ja kustannusvaikutuksia.

Prosessiin osallistuvien asiakirjojen laatijoiden tehtävät säilyvät tähän asti samanlaisina kuin aiemmin, mutta tiedon käsittely muuttuu sähköiseksi ja todennäköisesti tapahtuu lyhyemmällä aikataululla. Henkilöstölle on kuitenkin laadittava toimintaohjeet ja annettava perehdytys uuteen prosessiin. Uusi prosessi ei edellytä paperista kuolintodistusta ja vähentää kuolintodistuksen tulostamiseen, postittamiseen ja lähettämisen ja vastaanottamisen kirjaamiseen kuluvaa työaikaa.

Sähköiseksi muuttuva kuolintodistus poistaa tarpeen skannata ja käsin koodata kuolintodistukseen kirjatut tiedot tilastonmuodostusta varten. Tämä nopeuttaa väestötiedon käsittelyä huomattavasti ja mahdollistaa kuolemiin liittyvien tilastotietojen nopean tuottamisen. Tämä mahdollistaa myös Tilastokeskuksessa työpanoksen siirtämisen mekaanisesta aineiston keräämisestä tiedon tuottamiseen.

8.2 Oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvityksessä laaditun kuolintodistuksen tallennus Kanta-arkistoon

Kanta-arkisto on luotu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen säilyttämistä varten. Lailla on säädetty kuolintodistuksen tallentamisesta Kanta-tietokantaan, mutta THL ei ole laissa määritelty palveluntuottaja eikä tämä koske oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen yhteydessä laadittua kuolintodistusta. THL:n laatima kuolintodistus on rakenteeltaan samanlainen kuin terveydenhuollon toimijan laatima eikä teknisiä esteitä kuolintodistuksen tallentamiseen ole. Jos lailla mahdollistettaisiin tai edellytettäisiin, että THL tallentaa kuolintodistuksen Kantaan, olisi luotava suoran yhteys THL:stä Kantaan. THL:n tulisi voida luoda uusi henkilö Kantaan siinä tapauksessa, että ensimmäinen merkintä henkilöstä Suomessa on tieto kuolemasta. Uusi prosessi edellyttäisi tietojärjestelmäkehitystyötä THL:ssä ja Kelalla, ohjeistusta sekä henkilöstön perehdyttämistä toimintaan. Erikseen olisi suunniteltava kuolintodistukseen liittyvän tiedon saannin rajaaminen – kuolintodistus ei ole potilasasiakirja, ja poliisin kuolemansyynselvitys, mukaan lukien henkirikostutkinta, saattaa olla vielä kesken kuolintodistuksen valmistuessa.

Kyseessä olisi THL:lle uusi tehtävä, joka kuitenkin sähköisenä ja säännöllisenä prosessina vie todennäköisesti vain vähän lisätyöaikaa, perehdyttämisen jälkeen arviolta noin 10 minuuttia/vainaja.

8.3 Kuolintodistusten arkistoinnin siirto Kanta-järjestelmään

Tilastokeskus on ehdottanut kuolintodistusarkiston siirtoa Kanta-järjestelmään siinä yhteydessä, kun kaikki kuolintodistukset tallennetaan Kantaan. Kuolintodistusten arkistointi Tilastokeskukseen on perustunut siihen, että kaikki kuolintodistukset on lähetetty Tilastokeskukseen tilastonmuodostusta varten. Tilastokeskus on samalla kirjannut kuolintodistusten saapumisen ja ilmoittanut puuttuvista kuolintodistuksista. Mm.

vakuutusyhtiöt ja vainajien omaiset sekä tutkijat ovat voineet saada kuolintodistuksen Tilastokeskuksesta, mikäli siihen on ollut laillinen peruste. Tämä arkistotoiminta poikkeaa Tilastokeskuksen varsinaisesta toiminnasta, ja Tilastokeskus näkee, että arkiston siirto Kanta-tietojärjestelmään olisi perusteltua.

Sähköinen kuolintodistus tullaan tallentamaan Kanta-tietokantaan. Jos kuolintodistusten säilytysvelvollisuus siirretään, säilyttämisaikasta Kanta-tietokannassa tulee päättää. Voi olla perusteltua säilyttää kuolintodistukset pysyvästi. Tämä vaatii kuitenkin erillisen arvioinnin. Jos sähköinen kuolintodistus on tallennettu potilastietojärjestelmään ja Kanta-tietokantaan, kuolintodistus voidaan luovuttaa näistä järjestelmistä. Potilastietojärjestelmän säilytysaika on todennäköisesti lyhyempi kuin Kanta-tietokannan. On siten perusteltua, että kuolintodistus voidaan saada Kanta-tietokannasta. Tutkijoiden kyseessä ollessa Kanta-tietojärjestelmä on Findatan käytettävissä ja tiedot voidaan saada sitä kautta. Voi olla mahdollista saada tiedot myös suoraan.

Tiedon luovuttaminen Kanta-arkistosta edellyttää palvelukanavan luomista, jossa esim. vainajan omainen voi ottaa yhteyttä Kanta-tietojärjestelmään ja pyytää kuolintodistusta. Tämä edellyttää sekä prosessiin että tietojärjestelmän kehitystyötä. Kysely- ja välityspalveluprosessi voi toimia melko automaattisesti esimerkiksi vakuutusyhtiöille, mutta vainajien omaiset tulevat tarvitsemaan henkilökohtaisen palvelun. Siten kuolintodistusten arkistointi edellyttäisi Kanta-tietokantaan asiasta vastaavan työntekijän ja tämän varajärjestelyt.

Tiedon sähköinen arkistointi edellyttää luotettavaa tiedon varmuuskopioitua ja hajautettua tallennusta ja tallennetun tiedon ylläpitoa, mukaan lukien tiedon järjestäminen, korjaus ja ajantasaistaminen. Tämä aiheuttaa jatkuvaa ylläpitystyötä ja siten kustannuksia. Jos tieto säilytetään Kanta-arkistossa, tallennus-, säilytys- ja korjausmenettelyt ovat jo käytössä, ja kuolintodistuslomakkeiston lisääminen prosessiin ei aiheuta merkittävää lisätyötä. On myös huomattava, että paperisen arkiston aiheuttamat tilakustannukset ovat huomattavat ja jäävät pois sähköisen arkistoinnin myötä.

Kuolintodistuksen säilyttämisestä on säädetty lailla. Kanta-palvelusta ja sen käytöstä on myös säädetty lailla. Näiden toimintojen muuttaminen edellyttäisi siten myös muutoksia lakeihin.

8.4 Sähköinen hautauslupa

Hautauslupa tallentuu osana kuolintodistuslomakkeistoa Kantaan. Hautauslupa voidaan toimittaa Kanta -kysely- ja välityspalvelun kautta seurakuntien hautausmaille ja krematorioille. Tämä edellyttää sähköisten yhteyksien tai selainpohjaisen palvelun luomisen ja asiakirjan vastaan ottavan henkilöstön perehdyttämisen. Tähän ei sinänsä liity uusia tehtäviä. On kuitenkin huomattava, että hautauspalveluyrittäjät tarvitsevat tiedon hautausluvasta sekä tiedon kehonsisäisten sähköisten hoitolaitteiden poistosta. Tämä edellyttää ensisijaisesti vainajaluovutuksen prosessien kehittämistä siten, että nämä tiedot liikkuvat aina vainajan mukana ja ovat saatavilla vainajaa säilyttävältä taholta. Kyseeseen voi tulla myös sähköinen skannattava vainajaranneke. Siten sähköiseen hautauslupaan liittyvä muutosvaikutus kohdentuu myös sosiaali- ja terveydenhuollon vainajatoiminnan prosessiin.

8.5 Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään

Ilmoitus kuolemasta on osa kuolintodistuslomakkeistoa. Lain mukaan ilmoitus tulee tehdä heti, kun tieto kuolemasta on käytettävissä, ja tarvittaessa tieto voitaisiin antaa jo ennen tietoa kuolinpäivästä. Näillä edellytyksillä tieto tulee luovuttaa useimmiten jo ennen kuolintodistuksen laatimista ja tallennusta Kantaan. On perusteltua, että potilastietojärjestelmiin luodaan suora sähköinen kanava tiedon ilmoittamiseksi DVV:lle. DVV tarvitsee sähköisen yhteyskanavan tietojen täydentämiseksi ja korjaamiseksi. Tietojärjestelmäkehitys edellyttää työpanosta ja aikaa kehitysprosessiin. Toiminta on muutoin jo käytössä, ja suurin käytännön työn muutosvaikutus on paperin käytöstä luopuminen, mikä vähentää työhön kuluvaan aikaa sekä prosessiin kuluvaan aikaa. Merkittävä muutosvaikutus on tiedon siirron nopeutuminen postitse lähetettävistä asiakirjoista luovuttaessa ja tämän seurauksena tietoturvan parantuminen ja omaisten asioinnin helpottuminen tiedon ollessa käytettävissä nopeasti.

8.6 Yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus

Ehdotettavat muutokset prosesseihin ovat sähköisiä ja valtakunnallisia, jolloin kansalaisen tiedonsaanti ja asioinnin tapa ovat samanlaisia kaikkialla. Sähköisen tiedon siirron ja luovutuksen yhteydessä on muistettava tiedon saavutettavuus sekä tukitoimintojen, mukaan lukien asiakaspalvelu, luominen erityisryhmille ja iäkkäälle väestölle. Tietojen tulee olla asiakkaalle saatavissa myös tarvittaessa postitse.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmien erilaisuus ja kehitystarve voivat aiheuttaa alueellisesti kustannuseroja ja kehitystyön etenemistä eri tahtisesti. Näiden kustannusvaikutusten ei tulisi kuitenkaan erota kuolematietojen osalta merkittävästi.

8.7 Toiminnan laadun kehittäminen

Siirtyminen koodistopalvelun mukaiseen kuolintodistukseen ja valtakunnallisesti yhtenäiset prosessit tiedon luomiseen, tallentamiseen, säilyttämiseen ja luovuttamiseen selkeyttävät toimintaa, ja niitä on mahdollisuus myös ohjeistaa yhtenäisesti. Sähköinen prosessi itsessään ohjaa toimintaa, ja mikäli toteutus on teknisesti onnistunut, myös ylläpitää toiminnan korkeaa laatua. Jos toiminnassa havaitaan poikkeamia esimerkiksi teknisessä toteutuksessa, toiminnan korjaaminen voidaan myös tehdä valtakunnallisesti tai ainakin laaja-alaisesti.

8.8 Vaikutus toiminnan riskeihin

Siirtyminen paperilla olevan tiedon käsittelystä ja arkistoinnista sähköiseen arkistointiin. Arkiston kyseessä ollessa tiedon suojaaminen ja säilyttäminen ovat keskeisiä tehtäviä, ja näihin kohdistuvat riskit ovat osittain erilaiset paperisen ja sähköisen arkiston osalta. Sähköiseen arkistointiin voivat kohdistua tilojen ja laitteistojen rikkoutumisen lisäksi tahalliset tietomurrot ja sähköisen viranomaistoiminnan muu häirintä. Merkittävä uhka voi olla myös tiedon ylläpidon tai sen päivittämisen estyminen taloudellisista syistä. Tiedon keskittäminen yhteen järjestelmään voi aiheuttaa nopeasti laaja-alaisen toiminnan häiriön siihen kohdistuneen uhan toteutuessa.

Toisaalta siirtyminen myös kuolematiedon sähköiseen käsittelyyn vakioi tiedonkulun niin, että tieto liikkuu todennäköisesti suunnitellulla tavalla. Esimerkiksi on melko tavallista, että hautauslupa jää vainajan matkasta ja sitä joudutaan peräämään. Sähköinen tiedonsiirto myös nopeuttaa prosesseja useita päiviä verrattuna postitse liikkuvaan tietoon. Erityisesti kuolemasta ilmoittamisen yhteydessä nopea tiedonsiirto parantaa sekä yksilönsuojaa estäessään vainajan omaisuuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä sekä helpottaa omaisten tilannetta mahdollistamalla virallisten asioiden ja rahaliikenteen hoidon kuolemantapauksen jälkeen. Tämä pienentää merkittävästi yksityishenkilöiden taloudellisia riskejä kuolemantapauksen yhteydessä. Kuolintodistuksen yhtenäistäminen vähentää korjausta vaativia poikkeamia asiakirjassa ja nopeuttaa prosessia, jolloin mm. vakuutusyhtiöillä on aiemmin käytettävissä virallinen asiakirja vakuutusasioiden hoitamiseksi. Tämä edelleen pienentää yksityishenkilöiden taloudellisia riskejä. Kuolematiedon nopea saaminen tilastointia varten voi auttaa tunnistamaan vakavia yhteiskunnallisia väestöön kohdistuvia uhkia. Esimerkiksi pandemian yhteydessä kuolematietoja tarvittiin yhteiskunnallisten interventoiden tarpeen tunnistamiseen. Vastaavasti ajantasainen tieto kuolemista voi antaa ensimmäisiä hälytysmerkkejä esimerkiksi nuorten päihdekuolemien määrän ja siten päihdekäytön lisääntymisestä.

9 Esitys sähköiseksi toimintamalliksi

Edellä olevasta selvityksestä ilmenee kuolemaan liittyvien tietojen pirstaleisuus ja tietojen lukuisat käyttötarkoitukset. Kuolemaan liittyvien tietojen sähköisen tiedonsiirron rakentaminen edellyttää muutoksia asiakirjarakenteisiin, usean tietojärjestelmän järjestelmäkehitystä, toimintojen uudelleen rakentamista ja toiminnan ohjaamista sekä sääntelyn päivittämistä.

Yhden järjestelmän kokonaisratkaisulle ei tarjoudu luontaista tuottajaa ja ylläpitäjää tai tarkoitukseen jo sopivaa järjestelmää. Aiemmin on ehdotettu kuolintodistuksen prosessointia Kansaneläkelaitoksen tietokannassa reseptitietokannan kaltaisella tavalla, mutta uuden järjestelmän kehittämisen ja ylläpidon omistajuus ja rahoituskysymykset osoittautuivat ratkaisemattomiksi. Lisäksi tällainen ratkaisu edellyttäisi muutoksia useisiin lakeihin, jos haluttaisiin välttää kokonaisratkaisun päällekkäisyyttä eri toimijoiden järjestelmissä.

Näillä perusteilla esitetään kuolemaan liittyvien tietojen sähköisen tiedonsiirron kehittämistä usean toimijan yhteistyönä ja kehittämällä useita tietojärjestelmiä samansuuntaisesti. Kanta-palvelun rooli on lainsäädännöllä jo varmistettu kuolintodistuksen tallennuspaikkana, ja tätä asemaa on perusteltua vahvistaa. Samoin koodistopalveluun jo luotu kuolintodistuslomakkeisto toimii hyvin sähköisten kuolemaa koskevien asiakirjojen pohjana. Koordinoidun kehittämistyön avulla mahdollistetaan sujuva tiedonsiirto ja voidaan luoda pohja myös tuleville yhtenäisille tiedon tuottamisen, siirron ja vastaanottamisen ratkaisuille.

9.1 Tunnistetut kehityskohteet

Kuolemansyyn selvittämiseen liittyvien asiakirjojen ja tietojärjestelmien kehittämiseen liittyvät tarpeet on kuvattu edellä. Tunnistetut kehityskohteet on esitetty seuraavaksi vielä tiivistetysti taulukkomuodossa.

Taulukko 8. Kuolemansyynselvitykseen liittyvät kehityskohteet

Kehityskohde	Tehtävä
VTJ-ilmoitus	Ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään
Hautauslupa	Hautausluvan sähköinen siirto hautausmaan ylläpitäjälle tai krematoriolle
Kuolintodistus	Sähköinen lomakemuotoinen kuolintodistus
Kuolintodistuksen siirto	Kuolintodistuksen sähköinen siirto THL:lle, sähköinen tarkastus, sähköinen siirto Tilastokeskukselle
Päivitysvalmius	Kuolintodistuksen päivitysvalmius
Kela-ilmoitus	Sähköinen lomake ilmoitus kuolleena syntyneestä Kelalle, osa kuolintodistuslomakkeistoa.
Ulkomailla kuolleiden asiakirjat	Ulkomailla kuolleiden kuolemansyyn selvitykseen ja hautaamiseen liittyvät asiakirjat

Taulukko 9. Vainajasäilytysjärjestelmiin liittyvät kehityskohteet

Kehityskohde	Tehtävä
Vainajasäilytys-järjestelmä	Sähköinen ja alueellisesti yhtenäinen vainajasäilytysjärjestelmä
Vainajaranneke	Vainajan tunnistus ja merkitseminen
Omavalvonta	Vainajakirjanpito ja omavalvontajärjestelmä
Varautuminen	Varautuminen tilanteisiin, joissa vainajien henkilöllisyys on epäselvä
Varautuminen	Varautuminen sähköttömään toimintaan

Taulukko 10. Lainsäädäntöön liittyvät erilliset kehityskohteet

Kehityskohde	Tehtävä
Tiedot kuolemansyyn selvittäjälle	Terveystietojen siirto kuolemansyynselvittäjälle
Tiedot kuolemansyystä lääkärille	Kuolematietojen saanti terveydenhoidon kehittämisen tarpeisiin myös oikeuslääketieteellisestä kuolemansyynselvityksestä
Kuolintodistuksen säilytys Kantaan	Kuolintodistuksen pysyvä säilytys ja siihen liittyvät tehtävät Tilastokeskukselta Kantaan

Taulukko 11. Kehityskohteet erityistilanteissa

Kehityskohde	Tehtävä
Elinsiirto	Tiedonsaanti elinsiirtoa varten hoidosta, tahdonilmaisusta ja kuolemansyyn selvityksestä. Luovuttajien valinta.
Lääketieteellinen koulutus	Lääketieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen liittyvät asiakirjat, elämänaikaisen tahdonilmaisun saanti. Vainajien valinta.
Lääketieteellinen tutkimus	Lääketieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen liittyvät asiakirjat, elämänaikaisen tahdonilmaisun saanti. Vainajien valinta.

9.2 Ehdotettavat toimenpiteet

9.2.1 Kuolemasta ilmoittaminen DVV:lle

Tieto kuolemasta ilmoitetaan DVV:lle suoralla sähköisellä yhteydellä sosiaali- tai terveydenhuollon asiakas- tai potilastietojärjestelmästä kuoleman toteamisen yhteydessä. DVV:n tulee luoda palvelukanava ilmoitusten täydentämiseksi ja korjaamiseksi. Täydentäminen voi koskea esimerkiksi kuolinpäivää.

Toimenpiteenä luodaan suorat integraatiot DVV:n jo rakentaman mallin mukaisesti. Tämä tulee ottaa huomioon hankittaessa ja kehitettäessä yhtenäisiä potilastietojärjestelmiä hyvinvointialueiden käyttöön, jolloin kehittämisen kustannukset voidaan minimoida.

9.2.2 Sähköinen kuolintodistus potilastietojärjestelmiin

Potilastietojärjestelmiin luodaan asiakastietolaisissa (784/2021) säädetyllä tavalla THL:n koodistopalvelun mukainen kuolintodistus, johon liitetään lääkärin sähköinen allekirjoitus/varmennus. Näin luodut kuolintodistukset tallennetaan Kantaan viimeistään 1.10.2026 alkaen.

Tietojärjestelmätoimittajat ovat tietoisia lain edellytyksistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkehityksessä on kehitysvelkaa, josta syystä on mahdollista, että toteutus voi viivästyä. Toisaalta Kantaan tallennusmenettely ja muutos kuolintodistuksen rakenteistamisessa on samansuuntainen usean muun lääkärintodistuksen kanssa, mikä helpottaa kehitystyötä.

9.2.3 Kuolintodistuksen tallentaminen Kantaan

Kuolintodistuslomakkeisto tallennetaan Kantaan erillisinä asiakirjoina: ilmoitus kuolemasta väestötietojärjestelmään, haudauslupa, kuolintodistus ja ilmoitus kuolemasta Kansaneläkelaitokselle. Näin voidaan rajata siirrettävät tiedot vastaanottajan mukaan.

Rakenteinen kuolintodistuslomakkeisto mahdollistaa jo nyt tallentamisen osina. Ratkaisu on käytännöllinen eikä aiheuta lisäkustannuksia vaihtoehtoiseen malliin nähden.

9.2.4 Kuolintodistus lähetetään THL:lle tarkastettavaksi Kannasta

Kuolintodistus siirretään Kannasta THL:lle kysely- ja välityspalvelun kautta tarkastettavaksi. THL:n tulee luoda sähköinen prosessi kuolintodistuksen täydennys- ja korjauspyyntöjä varten. Kuolintodistuksia korjattaessa Kantaan tallennetaan viimeisin versio

Tämä toimintaehdotus on kustannusvaikutuksiltaan edullisin ja myös yhden yhteyden vuoksi nopeasti toteutettavissa. Toimintamalli sopii THL:lle ja Kelalle. Tämä ei aiheuta lisätyötä terveydenhuollon toimijoille.

9.2.5 Kuolintodistuksen arkistointi siirretään Kantaan

On perusteltua, että kuolintodistuksen arkistointi siirretään Tilastokeskuksesta Kantaan siinä vaiheessa, kun kaikki kuolintodistukset tallennetaan sähköisesti Kantaan. Tämä edellyttää lain kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973) muuttamista sekä muutosvaikutusten kartoittamista ja käsittelyä Tilastokeskuksessa ja Kansaneläkelaitoksessa. Mikäli hallituksen esitys uudeksi asiakastietolaiksi (STM2022/135) hyväksytään, asiakastietolakiin tulisi tällöin muuttaa maininta kuolintodistuksen alkuperäisyydestä ja säätää säilytysajasta.

Tilastokeskus on ehdottanut kuolintodistuksen säilytyksen siirtoa jo pitkään, koska kyseessä ei ole Tilastokeskuksen varsinainen toiminta. Kuolintodistus tallennetaan Kantaan joka tapauksessa, ja todistuksen muuttuessa sähköiseksi siirrolle on edellytykset. Ehdotus sopii Kelalle edellytyksellä, että lainsäädännön muutokset ja käytännön toiminnan järjestelyt toteutetaan.

9.2.6 THL:n laatimat kuolintodistukset tallennetaan Kantaan

On perusteltua, että myös oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen yhteydessä luodut kuolintodistukset tallennetaan Kantaan, jos kuolintodistusten arkistointi siirtyy Kantaan. Asiakastietolakea tulee tarkastella sen osalta, missä roolissa THL voi tallentaa tietoja Kantaan.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen asiakirjat säilytetään THL:n tietojärjestelmässä. Tiedon pysyvän säilytyksen siirtyessä kuitenkin on huomioitava yhtenäisyys ja myös yhdenvertaisuus tietoja pyydettyäessä.

9.2.7 Hautauslupa välitetään Kanta-kysely- ja välityspalvelun kautta tai vaihtoehtoisesti suojatulla sähköisellä yhteydellä sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmästä

Hautauslupa välitetään hautausmaille ja krematorioille Kanta -kysely- ja välityspalvelun kautta, jos toimija täyttää palveluun liittymisen järjestelmä- ja tietoturvaedellytykset. Muussa tapauksessa hautauslupa voidaan välittää esimerkiksi suojatulla sähköpostilla.

Hautauslupan laatija ja vastaanottaja ovat sellaisia toimijoita, joiden väliseen tiedonsiirtoon kysely- ja välityspalvelu sopii. Vastaanottajan tietojärjestelmien tulee kuitenkin olla palvelun käytön mahdollistava. Hautauslupan siirto suojatulla muulla sähköisellä yhteydellä voi kuitenkin olla myös riittävä tapa tiedon siirtämiseksi.

9.2.8 Vainajan mukana liikkuu aina vainajaa säilytettäessä ja käsiteltäessä tarvittava tieto

Vainajasäilytyksen prosesseja kehitetään toimipaikoissa siten, että vainajan mukana on aina tieto vainajan henkilöllisyydestä, mahdollisten kehonsisäisten sähköisten hoitolaitteiden poistosta ja luvasta hautaamiseen. Sähköisesti luettava koodi on suositeltava tapa liittää tieto arkkuun, jolloin vainajan liikkumista voidaan seurata arkun sulkemisen jälkeen.

Hautauslupaa on käytetty vainajaan liittyvien tietojen välittämiseen. Tietoja on täydennetty esimerkiksi tartuntavaarasta kertovilla viestilapuilla ja suullisella tiedolla. Vainajasäilytysjärjestelmien ja sähköisesti luettavien koodien kehittäminen olisi ajanmukaista ja vähentäisi toimintaan liittyviä inhimillisiä virheitä.

9.2.9 Lain kuolemansyyn selvittämisestä ja asiakastietolain uudistaminen

Tilastokeskus on esittänyt kuolintodistuksen pysyvän säilyttämisen siirtämistä Kantaan, mikä edellyttää toteutuessaan toimia lain kuolemansyyn selvittämisestä ja asiakastietolain muuttamista tältä osin. Myös Kela näkee kuolintodistuksen säilyttämisen siirron perusteltuna, mikäli sille luodaan sekä lailliset että käytännön edellytykset tehtävän toteuttamiseksi.

Laki kuolemansyyn selvittämisestä on vanha eikä tunnista terveydenhuollon muuttumista palvelujärjestelmäksi ja tiedonhallinnan muuttumista pääosin sähköiseksi. Kuolemaan liittyvien tietojen saamisesta kuolemansyyn selvittämistä varten tai tietojen luovuttamisesta kuolemansyyn selvittämisestä terveydenhuollon toimijalle potilasturvallisuuden kehittämiseksi tulisi säätää.

Laki kuolemansyyn selvittämisestä on laadittu kansanterveyslain rinnalla aikana, jolloin pääasiassa yksi lääkäri vastasi potilaan koko hoidosta ja jolloin asiakirjat kirjoitettiin käsin tai kirjoituskoneella paperille. Lain yksityiskohtia on hiottu, mutta toimintaympäristön muuttumista ei ole laissa huomioitu.

9.3 Arvio kehitystoimiin liittyvistä kustannuksista ja aikatauluista

Potilastietojärjestelmätoimittajat eivät kyenneet arvioimaan kuolintodistuslomakkeiston kehitystoimiin liittyviä kustannuksia eikä tietoa niistä saatu myöskään terveydenhuollon toimipaikoista. Kustannustietoa on saatavilla viranomaisyhteyksien rakentamisen osalta liittyen jo luotujen yhteyksien tunnistettuihin kustannuksiin. Osa kehitystyöhön liittyvistä kustannuksista on arvioitu yleisten tietojärjestelmäkehittämisen ja ylläpidon kustannusten mukaisesti kehitysprojektin laajuuteen perustuen.

On huomattava, että sähköinen kuolintodistuslomakeisto on jo käytössä THL:ssä ja pääosin Apotissa. Muiden potilastietojärjestelmien osalta kuolintodistuslomakeiston käyttöönotto tapahtuu todennäköisesti asiakastietolakiin kirjatun siirtymäsäännöksen mukaisesti vuonna 2026. Sähköisiä yhteyksiä väestötietojärjestelmään ja THL:n tietojärjestelmään voidaan laatia vähitellen tulevina vuosina.

Oleellinen kustannusvaikutus ja aikatauluvaikutus keskeisen kuolematiedon sähköiseen siirtoon tulee olemaan sillä, onko THL:n jatkossa mahdollista saada kuolintodistus tarkastettavaksi suoraan Kanta-arkistosta vai onko sähköiset rajapinnat terveydenhuollon toimipaikkoihin rakennettava yksi kerrallaan.

Vainajasäilytysjärjestelmien kehittäminen tapahtuu hyvinvointialueiden toimesta. Erityisesti suurten kaupunkien alueella ja ympäristössä vainajasäilytyspaikoista on pulaa, mikä lisää painetta tehokkaan vainajaprosessin luomiseksi, mukaan lukien vainajasäilytysjärjestelmien kehittäminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisarkkitehtuurin rakentamisen näkökulmasta ja viime kädessä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi olisi tärkeää lainsäädännöllisin muutoksin mahdollistaa elämänaikaisen terveystietojen suora sähköinen tiedonsaanti kuolemansyyn selvitystä varten sekä kuolemansyyn selvityksessä syntyneen terveystiedon luovuttaminen terveydenhuollon toiminnan kehittämiseksi. Samoin tulisi tarkastella kuolemaan ja kuolematiedonhallintaan liittyvien erityistilanteiden säännöksiä mm. elin- ja kudosluovutustoiminnan kehittämiseksi.

Taulukko 12. Kehityskohteiden toimenpiteet

Kehityskohde	Toimenpide	Kustannus	Aikataulu
VTJ-ilmoitus	Suomi.fi-palvelukanavan käyttöönotto ja sähköisen rajapinnan rakentaminen terveydenhuollon toimipaikasta DVV:hen	5 000–10 000 €/toimipaikka (riippuu vahvasti käytössä olevasta järjestelmästä ja sopimuksista)	2016–
Hautauslupa	Hautausluvan tallennus Kanta-arkistoon	Kustannus sisältyy kuolintodistuslomakkeiston käyttöönottoon.	2026–
Hautauslupa	Hautausluvan välitys Kannasta hautausmaalle tai krematoriolle	5 000 € yhteyden rakentaminen	2027–
Hautauslupa	Vaihtoehtoisesti hautausluvan siirto suojatulla sähköpostilla tai muulla suojatulla yhteydellä.	On jo käytössä	2027–
Hautauslupa	Ylläpidon ja kehitystyön kustannus	5 000 €/vuosi	2027–
Kuolintodistus	Sähköisen kuolintodistuslomakkeiston sisällyttäminen potilastietojärjestelmään.	50 000–100 000 €/potilastietojärjestelmä (riippuen tautiluokituksen implementoinnista)	2026–
Kuolintodistus	Sähköisen allekirjoituksen implementointi potilastietojärjestelmään	On jo käytössä	2021–
Kuolintodistus	Kuolintodistuksen tallennus Kanta-arkistoon	100 000 €/potilastietojärjestelmä	2026–
Kuolintodistuksen siirto	Kuolintodistuksen siirto Kannasta THL:lle	5 000 €	2026–
Kuolintodistuksen siirto	Kuolintodistuksen sähköisen tarkastusprosessin, viestinnän implementointi	30 000 €, THL:n kustannus	2027–
Kuolintodistuksen siirto	Kuolintodistuksen siirto THL:stä Tilastokeskukseen, Tilastokeskuksen kapasiteetti sähköisten kuolintodistusten vastaanottamiseen on riittävä.	On jo käytössä	2027–
Kuolintodistuksen siirto	Kuolintodistusten siirto Kannasta Tilastokeskukseen kysely- ja välityspalvelun välityksellä. Yhteyden luomisen kustannus.	10 000 €, Tilastokeskuksen kustannus	2027–
Kuolintodistuksen siirto	Ylläpidon ja kehitystyön kustannus	5 000 €/vuosi/toimipaikka	2027–
Päivitysvalmius	Joustava implementointi, THL:n lomakkeen päivitys	10 000 €/potilastietojärjestelmä	2026–
Päivitysvalmius	Uuden tautiluokituksen käyttöönotto potilastietojärjestelmässä	10 000 €/potilastietojärjestelmä	2027–

Kehityskohde	Toimenpide	Kustannus	Aikataulu
Päivitysvalmius	Ylläpidon ja kehitystyön kustannus	5 000 €/vuosi/toimipaikka	2027–
Kela-ilmoitus	Ilmoituksen tallennus Kanta-arkistoon	Kustannus sisältyy kuolintodistuslomakkeiston käyttöönottoon.	2026–
Ulkomailla kuolleiden asiakirjat	Ohjeen laatiminen	0 €	2023–
Vainajasäilytysjärjestelmä	Säilytysjärjestelmän rakentaminen	200 000 €/uusi järjestelmä	2016–
Vainajasäilytysjärjestelmä	Valmiin järjestelmän käyttöönotto	30 000–40 000 €	2016–
Vainajasäilytysjärjestelmä	Järjestelmän implementointi paikallisesti	10 000–20 000 €, laitteisto, asennus, koulutus	2016–
Vainajasäilytysjärjestelmä	Ylläpito ja kehitystyö	20 000 €/vuosi/järjestelmä	2016–
Vainajaranneke	Ohjeen laatiminen ja seuranta	0 €	2016–
Vainajaranneke	Rannekkeiden hankinta varvaslappujen sijaan	Edullinen varastotuote	2026–
Vainajaranneke	Koodiranneke, joka liittyy potilastietojärjestelmään tai vainajasäilytysjärjestelmään	Kehitystyö 20 000 €/toimipaikka	2026–
Omavalvonta	Ohjeen laatiminen ja seuranta	0 €	2016–
Omavalvonta	Laatutyö vainajasäilytyksessä	0 €	2016–
Omavalvonta	Ylläpito ja kehitystyö	5 000–10 000 €/vuosi, jos ei sertifioitu	2016–
Varautuminen	Säilytysjärjestelmän ja potilastietojärjestelmän integraatio, kun kyseeseen tulee myös tunnistaminen	Kustannus voi sijoittua säilytysjärjestelmän kehityskuluihin	2023–
Varautuminen	Varautumissuunnitelma, materiaali	Kertakustannus 1 000 €. Sähköisen tiedon varmuuskopiointi liittyy sähköisen järjestelmän ylläpitoon.	2023–
Tiedot kuolemansyyn selvittäjälle	Säädösmuutos lakiin kuolemansyyn selvittämisestä ja tarvittaessa asiakastietolakiin	0 €	2026–
Tiedot kuolemansyyn selvittäjälle	THL:n oikeuslääkärien yhteys Kanta-arkistoon tai vaihtoehtoisesti poliisin yhteys Kanta-arkistoon	10 000 €/toimija	2026–
Tiedot kuolemansyyn selvittäjälle	Ylläpito ja kehitystyö	5000 €/vuosi	2026–
Tiedot kuolemansyystä lääkärille	Säädösmuutos lakiin kuolemansyyn selvittämisestä	0 €	2026–
Kuolintodistuksen siirto Kantaan	Säädösmuutos. Kuolintodistuspalvelun organisointi Kantaan.	10 000–35 000 €/vuosi, henkilön siirto Tilastokeskuksesta?	2026–

Kehityskohde	Toimenpide	Kustannus	Aikataulu
Elinsiirto	Tiedonsaanti elinsiirtoa varten hoidosta, tahdonilmaisusta ja kuolemansyyn selvityksestä. Luovuttajien valinta. Säädösmuutos kudoslakiin, lakiin kuolemansyyn selvittämisestä ja tarvittaessa asiakastietolakiin.	0 €	2028–
Lääketieteellinen koulutus	Lääketieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen liittyvät asiakirjat, elämänaikaisen tahdonilmaisun saanti. Vainajien valinta. Säädösmuutos kudoslakiin, lakiin kuolemansyyn selvittämisestä ja tarvittaessa asiakastietolakiin.	0 €	2028–
Lääketieteellinen tutkimus	Lääketieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen liittyvät asiakirjat, elämänaikaisen tahdonilmaisun saanti. Vainajien valinta. Vainajien valinta. Säädösmuutos kudoslakiin, lakiin kuolemansyyn selvittämisestä ja tarvittaessa asiakastietolakiin.	0 €	2028–

Lähteet

- Asetus kuolemansyyn selvittämisestä 21.12.1973/948.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730948>
- Asetus ruumiiden kuljettamista koskevan sopimuksen voimaan saattamisesta 13/1989.
https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sop-steksti/1989/19890013/19890013_1
- Asiakastietolaki 27.8.2021/784.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210784>
- EU:n tietosuojadirektiivi 95/46/EC.
- Hautausoimilaki 6.6.2003/457. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030457>
- Julkisen hallinnon uudistamisen strategia, VM, 1.12.2020.
<https://julkisenhallinnonstrategia.fi/>
- Kauppila, Riitta; Goebeler, Sirkka; Haukilahti, Riitta; Kilpeläinen, Sanna; Laitinen, Riikka; Niskanen, Annamari; Wahlsten, Pia (2020): Vainajien kylmäsäilytystilat ja vainajakuljetukset. Työpaperi 34/2020 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-567-4>
- Kudosasetus 28.6.2001/594. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010594>
- Kudoslaki 2.2.2001/101. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010101>
- Kuolintodistus alle 28 vrk:n iässä kuolleesta <https://koodistopalvelu.kanta.fi/codeserver/pages/classification-view-page.xhtml?classificationKey=1723&versionKey=1943>
- Kuolintodistus alle 28 vrk:n ikäisestä tai kuolleenä syntyneestä.
https://thl.fi/documents/10531/966935/kuolintodistus_alle_28_FI_11_2023.pdf/01c75249-1a19-9086-0b54-8e69e58882aa?t=1699604971114
- Kuolintodistus 28 vrk:n ikäisestä tai sitä vanhemmasta vainajasta. <https://koodistopalvelu.kanta.fi/codeserver/pages/classification-view-page.xhtml?classificationKey=943&versionKey=1944>
- Kuolintodistus 28 vrk:n ikäisestä tai vanhemmasta.
https://thl.fi/documents/10531/966935/kuolintodistus_28_FI_11_2023.pdf/fe0e44e4-77bb-9265-8ea8-212e77def787?t=1699604914356
- Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista (29.6.2016/571). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160571>
- Laki kuolemansyyn selvittämisestä 1.6.1973/459.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730459>
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>
- Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista (21.8.2009/661). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090661>
- Lääkintöhallituksen yleiskirje 13.10.1982 D:4414/02/82 YK1789. <https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/550001/1871>
- Poliisin ohje kuolemansyyn tutkinnasta.
- Terveystietosuojeluasetus 16.12.1994/1280. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941280>
- Terveystietosuojelulaki 19.8.1994/763. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940763>